

บทที่ 2

แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและหลักกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืน

กล่าวกันว่าอาวุธปืนเป็นอาวุธที่ร้ายแรงและมักพบว่าถูกใช้เป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรม ซึ่งเป็นการกล่าวถึงในด้านเดียวคือด้านที่เป็นโทษ (Negative) โดยมองข้ามประโยชน์ในลักษณะที่เป็นคุณไป เพราะอาวุธปืนยังมีส่วนที่เป็นคุณ (Positive) ด้วยเช่นกัน โดยใช้ในการป้องกันตนเองหรือทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ในการควบคุมหรือต่อต้านอาชญากรรม หรือแม้แต่ใช้เพื่อการกีฬา แต่เนื่องจากอาวุธปืนมีอำนาจในการทำลายล้างสูงทั้งมีสภาพที่เหมาะสมแก่การจู่โจมมากกว่าตั้งรับ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายควบคุมการมีและการใช้เพื่อความปลอดภัยแก่สาธารณชน สำหรับประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืนที่ใช้เป็นหลักในปัจจุบัน คือ “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490” แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ ดังกล่าวได้ประกาศใช้มานานกว่า 50 ปี ทำให้มีบางส่วนไม่สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับอาวุธปืนในปัจจุบันมีการพัฒนาในหลายรูปแบบทั้งด้านรูปร่าง สัดส่วนที่เล็กลง จนสามารถพกพาไปได้อย่างแนบเนียนไม่สามารถสังเกตเห็นได้ การพัฒนาอำนาจที่ร้ายแรงหวังผลได้ถึงเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ และอาวุธใหม่ ๆ ที่มีลักษณะคล้ายปืนแต่ใช้ไฟฟ้าแทนการลูกกระสุนที่ต้องใช้แรงระเบิดของดินปืนในการส่งกระสุนที่ยังมีปัญหว่ากฎหมายอาวุธปืนสามารถครอบคลุมถึงหรือไม่

แนวความคิดเรื่องการให้ประชาชนมีและใช้อาวุธปืนนี้ มีการถกเถียงกันอย่างมากเป็นเวลานานแล้วโดยการถกเถียงดังกล่าวสามารถประมวลเป็นแนวใหญ่ ๆ ได้ 2 แนวคือ แนวแรกมีความเห็นว่า เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม ไม่สมควรอนุญาตให้มีอาวุธปืนทั้งสิ้นโดยเห็นว่าถ้าไม่มีอาวุธปืนในสังคมก็จะไม่มีการประกอบอาชญากรรม นอกจากนี้ยังเห็นว่าการจำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนมีอาวุธปืนเพื่อป้องกันตนเองนั้นมีน้อย เนื่องจากคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่พบว่าไม่ถึงร้อยละ 1 ที่ใช้อาวุธปืนเพื่อป้องกันตนเองนอกจากนี้ผู้ที่มีอาวุธปืนส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้มีอิทธิพลหรือมีกำลังเงินสูงเนื่องจากการขอใบอนุญาตขึ้นอยู่กับดุลพินิจจึงเปิดโอกาสให้ผู้มีอิทธิพลสามารถมีและพาอาวุธปืนติดตัวได้อย่างถูกกฎหมาย ดังนั้น เมื่อคนส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์จากอาวุธปืนทั้งมีความไม่เท่าเทียมกันดังกล่าว ก็ควรจะยกเลิกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน

ส่วนแนวที่สองเห็นว่าในเมื่อรัฐไม่สามารถปราบปรามอาชญากรรมให้หมดสิ้นไปจากสังคม ทั้งไม่อาจให้ความคุ้มครองดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชนได้ทุกที่ทุกเวลา ประชาชนจึงควรมีสิทธิที่จะปกป้องตนเองด้วยการมีอาวุธปืนไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการปกป้องดังกล่าว นอกจากนี้ยังเห็นว่าการจำกัดมิให้ประชาชนมีและใช้อาวุธปืนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในขณะที่รัฐยังไม่สามารถแก้ปัญหาการใช้อาวุธปืนเถื่อนในการประกอบอาชญากรรมได้กลับจะเป็นการสร้างปัญหาการนำเข้าอาวุธปืนเถื่อนให้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากประชาชนที่ไม่เชื่อใจในประสิทธิภาพของรัฐย่อมต้องการความปลอดภัยและมั่นใจในสวัสดิภาพชีวิตของตนเองด้วยการหาอาวุธปืนเถื่อนมาใช้ในครอบครอง นอกจากนี้ยังให้ความเห็นอีกว่า แม้ประชาชนไม่มีอาวุธปืนแล้วก็ได้หมายความว่าอาชญากรรมจะลดลง เพราะปืนเป็นเพียงเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมอย่างหนึ่งเท่านั้น

ข้อถกเถียงดังกล่าวข้างต้นต่างก็มีเหตุผลที่รับฟังได้และควรต้องนำมาพิจารณาทั้งสิ้น การที่จะพิจารณาว่าประชาชนควรมีสิทธิ “มีและใช้อาวุธปืน” หรือไม่ ตลอดจนขอบเขตการอนุญาตให้มีอาวุธปืนดังกล่าว ในเบื้องต้นจึงต้องพิจารณาถึงสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายของประชาชนตลอดจนสิทธิในการป้องกันตัวเองของบุคคลเสียก่อน จากนั้นจึงพิจารณาแนวความคิดในการจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวด้วย “หลักนิติรัฐ” และเพื่อให้แนวทางการปรับปรุงกฎหมายอาวุธปืนของไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงพิจารณากฎหมายอาวุธปืนของประเทศต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันทั้งระบบกฎหมายและแนวความคิดในการควบคุมอาวุธปืนมาพิจารณาประกอบด้วยเพื่อเปรียบเทียบและเลือกมาตรการที่เห็นว่าดีและเหมาะสมสำหรับสังคมไทยมาใช้ให้เป็นประโยชน์

2.1 แนวความคิดและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ในทางนิติปรัชญามีปรัชญาหรือทฤษฎีกฎหมายที่สำคัญอยู่สองทฤษฎี คือ ปรัชญากฎหมายธรรมชาติ (The Natural Law Theory) และปรัชญากฎหมายบ้านเมือง (The Positive Law Theory)¹ ซึ่งทั้งสองทฤษฎีนี้มีแนวความคิดที่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรงในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และการใช้อำนาจรัฐในการปกครองบ้านเมือง แต่“ปรัชญากฎหมายบ้านเมือง”จะมีอิทธิพลต่อนักกฎหมายทั้งหลายยิ่งกว่าปรัชญากฎหมายธรรมชาติ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะปรัชญากฎหมายบ้านเมืองมีลักษณะเป็นรูปธรรมสามารถมองเห็นได้และเข้าใจได้ง่ายกว่าปรัชญากฎหมายธรรมชาติซึ่งมีลักษณะเป็น

¹ วิษณุ เครืองาม, “ปรัชญากฎหมายฝ่ายบ้านเมือง,” บทบัณฑิตย์ เล่ม 34 ตอนที่ 3 (2520) : 432.

นามธรรมเข้าใจยาก ปรัชญากฎหมายธรรมชาติจึงมักจะถูกโจมตีว่าไม่ใช่สิ่งที่มีตัวตนจริงเป็นแต่เพียงความคิดของนักปราชญ์”²

2.1.1 ปรัชญากฎหมายธรรมชาติ (The Natural Law Theory)

ปรัชญากฎหมายธรรมชาติ หมายถึง “กฎหมายซึ่งบุคคลอ้างว่ามีอยู่ตามธรรมชาติ คือ เกิดขึ้นมาเองโดยมนุษย์ไม่ได้ทำขึ้นเป็นกฎหมายอยู่เหนือรัฐและใช้ได้โดยไม่จำกัดกาลเทศะ”³ กฎหมายจึงขึ้นอยู่กับเหตุผล (Reason) ซึ่งมีอยู่แล้วในธรรมชาติ ความถูกต้องหรือความผิดไม่อาจเปลี่ยนแปลงด้วยอำนาจ (Power) หรือความอำเภอใจ (Arbitray Will) ของผู้มีอำนาจแห่งรัฐ ซึ่งเรื่องนี้ซีเซโร (Cicero) ได้กล่าวไว้ไว้อย่างไพเราะว่า “กฎหมาย คือ เหตุผลอันเป็นกฎธรรมชาติ ซึ่งสากลและนิรันดร์”⁴ กฎหมายธรรมชาติจึงอยู่เหนือรัฐหรือผู้ปกครอง เป็นภาววิสัยจากผู้ปกครอง (ไม่อยู่ในอัติวิสัย) กล่าวคือเป็น “เหตุผลหรือความยุติธรรม” แต่ขาดสภาพบังคับ เนื่องจากเป็นกฎหมายอุดมคติ⁵

แนวคิดนี้อุบัติขึ้นเพื่อโต้แย้งการใช้อำนาจกดขี่ของผู้ปกครองหรือ “จำกัดอำนาจรัฐ” พร้อมคุ้มครอง “เสรีภาพ” ก่อให้เกิด “นิติธรรม” กับ “นิติรัฐ” โดยเฉพาะในซีกโลกตะวันตก ภายหลังการปฏิวัติอันรุ่งเรืองในอังกฤษ ค.ศ.1688 การประกาศอิสรภาพสหรัฐอเมริกา ค.ศ.1776 และการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 “ชาวตะวันตกถือว่าสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์คือ “เสรีภาพ” แต่เสรีภาพจะมีไม่ได้ถ้าการใช้อำนาจของผู้ปกครองเป็น “อัติวิสัย” (ขึ้นกับอำเภอใจ) ฉะนั้น จึงต้องควบคุมหรือจำกัดการใช้อำนาจโดยวางขอบเขตหรือกฎเกณฑ์ไว้ และที่สำคัญ กฎเกณฑ์นี้ต้องเป็น “ภาววิสัย” จากผู้ปกครอง (ไม่ขึ้นกับอำเภอใจ)”⁶ จากนั้น “เหตุผล” (ความยุติธรรม) และ “เสรีภาพ” จึงได้ถูกรับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญตลอดจนกฎหมายอื่น ทำให้ความจำเป็นที่จะอ้างกฎหมายธรรมชาติ โต้แย้งการกดขี่หมดไป “กฎหมายบ้านเมือง” จึงมีบทบาทแทน ปัจจุบันกฎหมายธรรมชาติปรากฏในรูป ของ “สิทธิมนุษยชน” นั่นเอง

² หยุต แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป(กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2520),หน้า 128.

³ เรื่องเดียวกัน,หน้า 127.

⁴ กิริติ บุญเชื้อ ปรัชญาเบื้องต้นและตรรกวิทยาเบื้องต้น (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ผดุงวิทยาการพิมพ์,2512), หน้า153-154.

⁵ พงษ์พร พรหมมณเฑาะ, “ปรัชญากฎหมายที่สำคัญ.”เอกสารประกอบการสอนหลักสูตรนักเรียนนายร้อย ตำรวจ (2545): 3.

⁶ เรื่องเดียวกัน,หน้า 3.

ผลของปรัชญากฎหมายธรรมชาติ

ผลของแนวความคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติก่อให้เกิดแนวความคิดพื้นฐานสำคัญในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งสิทธิมนุษยชนซึ่งได้ปรากฏให้เห็นมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 18 ดังจะเห็นได้ในเอกสารที่ประกาศคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลต่าง ๆ นับแต่ "The English Bill of Rights" ในประเทศอังกฤษปี ค.ศ. 1689, "American Declaration of Independence" ในประเทศอเมริกาปี ค.ศ. 1776, "Declaration of the Right of Men and Citizens" ของฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1789 ซึ่งทั้งหมดได้พัฒนาคลี่คลายต่อมาเป็น UN'S Universal Declaration of Human Rights ซึ่งรู้จักกันดีในนามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในปี ค.ศ. 1948⁷

สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ประวัติศาสตร์อันยาวนานของปรัชญากฎหมายธรรมชาติ แสดงให้เห็นบทบาทความสำคัญของปรัชญากฎหมายธรรมชาติในการมีส่วนร่วมพัฒนาระบบกฎหมายของตะวันตก นับแต่ยุคสมัยของโรมันเรื่อยมาให้มีความเหมาะสมและมีความเป็นธรรมอยู่เสมอ⁸ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองต่างก็มีแนวความคิดพื้นฐานมาจากปรัชญากฎหมายธรรมชาติ โดยปรัชญากฎหมายธรรมชาติเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของการต่อสู้ทางอุดมคติเพื่อเป้าหมายแห่งสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนความเสมอภาคของมนุษย์ อันเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชน (Human Rights) นั่นเอง ซึ่งในปัจจุบันปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและหลักการพื้นฐานเรื่องสิทธิเสรีภาพประชาชนในรัฐธรรมนูญของนานาอารยประเทศก็เป็นผลพวงของอิทธิพลความคิดกฎหมายธรรมชาติ⁹ นั่นเอง

ภายใต้พัฒนาการทางสังคมและการเมืองในปัจจุบันรวมทั้งวิถีคิดที่ปรับตัวในลักษณะเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เราอาจกล่าวได้ว่า ปรัชญากฎหมายธรรมชาติยังสำแดงบทบาททางความคิดอยู่ในสองลักษณะ (ซึ่งมีสัมพันธ์กันในระดับหนึ่ง) กล่าวคือ

⁷ เฉลิมเกียรติ ฆิววอล, "ปรัชญาสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีในสังคมไทย," กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม (2530): 57.

⁸ จรัญ โฆษณานันท์, นิติปรัชญา (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538), หน้า 156.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 156.

ในแง่ความเป็นทฤษฎีกฎหมายที่สนับสนุนอุดมคติทางกฎหมายเชิงจริยธรรม และ

ในแง่ทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิซึ่งสนับสนุนเรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Rights)

สำหรับบทบาทของปรัชญากฎหมายธรรมชาติ ในแง่ทฤษฎีกฎหมายซึ่งสนับสนุนอุดมคติทางกฎหมายเชิงจริยธรรม โดยสรุปแล้วแสดงออกที่ความคิดหรือความเชื่อเรื่องหลักอุดมคติที่อยู่เหนือกฎหมายของรัฐ เพราะว่าสิทธิมนุษยชน คือสิทธิของมนุษย์หรือสิทธิในฐานะที่บุคคลเกิดมาเป็นมนุษย์ เช่น สิทธิในร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคล เป็นต้น ย่อมเกิดหรือมีขึ้นตามธรรมชาติและแนวความคิดของสังคม สิทธิมนุษยชนจึงเป็นเรื่องของอุดมการณ์และแนวความคิดที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่งแต่ละประเทศย่อมมีอยู่ต่างกัน จำเป็นต้องปรับใช้ให้เหมาะสมแก่สภาพของสังคมของแต่ละประเทศไปและเพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเหล่านั้น จึงเป็นหน้าที่ของรัฐ ที่จะต้องดำเนินการปกครองไปในทางที่จะไม่เป็นปรักษ์หรือขัดกับหลักการแห่งสิทธิเสรีภาพเหล่านั้น¹⁰

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลงประเทศต่าง ๆ ได้รวมตัวกันตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้น มีคณะกรรมการพิจารณาร่างเอกสารการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและมีการประกาศใช้โดยใช้ชื่อว่า "ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน" (Universal Declaration of Human Rights) องค์การสหประชาชาติประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948¹¹ ซึ่งแม้ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าวเป็นเพียง "มาตรฐานร่วมกัน" สำหรับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน แต่ไม่มีฐานะเป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศ และไม่ก่อให้เกิดพันธะทางกฎหมายแก่บรรดาประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติที่ร่วมลงมติยอมรับปฏิญญาสากล ฯ ดังกล่าว แต่ก็เป็นที่ยอมรับทั่วไปว่า ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติควรปฏิบัติตามบทบัญญัติของปฏิญญาสากล ฯ โดยเคร่งครัด อย่างน้อยที่สุดก็ด้วยการยกเลิกแก้ไขกฎหมายและมาตรการต่างๆที่ริดรอนสิทธิมนุษยชนและพยายามบัญญัติกฎหมายภายในและกำหนดมาตรการต่างๆเพื่อให้สิทธิมนุษยชนได้รับการคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของปฏิญญาสากล ฯ¹²

¹⁰ กุลพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ (กรุงเทพฯ: บริษัท แอดวานซ์มีเดีย จำกัด, 2520), หน้า 3.

¹¹ โกศล ไสงาศยวิจิตร, "หลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ," วารสารนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม, 2520) : 29.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948

ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้คุ้มครองไว้ใน ข้อ 1 ที่ว่า "มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระเสรีและเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิทุกคนได้รับการประสิทธิประสาทเหตุผลและมโนธรรมและควรปฏิบัติต่อกันอย่างฉันพี่น้อง" และ

ข้อ 3 ที่ว่า "บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิต ในเสรีภาพและในความมั่นคงแห่งร่างกาย" ¹³

สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1976

ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้คุ้มครองไว้ใน ภาค 3 ข้อ 6.1 "มนุษย์ทุกคนมีสิทธิโดยธรรมชาติในการดำรงชีวิต สิทธินี้ย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายไม่มีบุคคลใดสามารถล่วงชีวิตของใครได้" ¹⁴

2.1.2 ปรัชญากฎหมายบ้านเมือง (The Positive Law Theory)

หลักจากที่แนวความคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) ได้รับการบัญญัติเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร เกิดกฎหมายที่ใช้บังคับในบ้านเมืองเพิ่มขึ้นมากมาย จนในระยะหลังเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปมีการกำเนิดและขยายตัวพื้นฐานรัฐชาติ (Nation State) สมัยใหม่ที่มีดินแดนแน่นอนและมีการปกครองเหนือดินแดนที่แน่นอนตายตัว ชนชั้นกลางเริ่มมีอำนาจและมีเสรีภาพในสังคมมากขึ้นพร้อม ๆ กับการเสื่อมลงของระบบศักดินา โดยเฉพาะเมื่อแนวความคิดเรื่อง "อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน" (Doctrine of Popular Sovereignty) ทำให้คนเชื่อว่า "เมื่ออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนแล้ว แม้จะยกย่องอำนาจอธิปไตยให้เป็นอำนาจสูงสุด มีอำนาจอธิปไตยที่สมบูรณ์ไม่มีขอบเขตจำกัดเพียงใดก็คงไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนได้" ¹⁵ ความรู้สึกของคนทั่วไปจึงกลับกลายเป็นไปรู้สึกว่าการที่บัญญัติขึ้นนั้นแท้ที่จริงเป็นไปตามเจตนารมณ์ของอำนาจอธิปไตย (Sovereign) คือ

¹³ สิทธิมนุษยชน โดยคณะกรรมการประสานงานองค์การสิทธิมนุษยชน (กปส.), 2540 แปลและเรียบเรียงโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสันติภาพองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO), หน้า 4.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23 .

¹⁵ สมยศ เชื้อไทย, ความรู้นิติปรัชญาเบื้องต้น (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2538), หน้า 127.

รัฐาธิปัตย์จะบัญญัติกฎหมายอย่างไรก็ได้ตามใจชอบ แนวโน้มในการบัญญัติกฎหมายในช่วงหลังจึงเปลี่ยนแปลงไปเป็นการบัญญัติกฎหมายตาม“เจตจำนง”(Will)ของรัฐซึ่งเป็นแนวคิดในทฤษฎีกฎหมายบ้านเมือง (Postivism)

แม้ทฤษฎีกฎหมายบ้านเมือง (Postivism) จะก่อตัวขึ้นตามความต้องการของรัฐในสมัยนั้นที่ต้องการความมั่นคงของอำนาจหรือความชัดเจนของกฎหมายที่จะบัญญัติขึ้นใช้เพื่อการจัดระเบียบสังคมที่กำลังพัฒนาในรัฐชาติสมัยใหม่ และเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของราษฎรด้วย แต่เมื่อทฤษฎีนี้ยังยืนยันความเชื่อที่ว่ากฎหมายเป็นอำนาจหรือคำสั่งของรัฐาธิปัตย์เช่นนี้ จึงมีลักษณะเป็นดาบสองคมในตัวเองซึ่งสุดแล้วแต่คุณธรรมของรัฐาธิปัตย์ว่าจะเป็แผด็จการโดยธรรม หรือ อธรรม

ผลของปรัชญาบ้านเมือง

ผลของปรัชญาบ้านเมืองทำให้ คำว่า “กฎหมาย” ไม่ใช่เรื่องของเหตุผลต่อไป แต่เป็นเรื่องของ “เจตจำนง” (Will) หรือ “อำนาจ” (Power) ของรัฐแทน แนวความคิดในการบัญญัติกฎหมายจึงเปลี่ยนแปลงจากการบัญญัติตามเหตุผล (Rational of Law) ไปเป็นการบัญญัติโดยอำนาจของรัฐ (Power Theory of Law)

2.2 แนวความคิดและเหตุผลการใช้สิทธิป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 68

2.2.1 แนวความคิดและเหตุผลที่ให้อำนาจบุคคลใช้สิทธิป้องกัน

การที่กฎหมายอาญาของประเทศต่าง ๆ ทั้งในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Common Law และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Civil Law ให้อำนาจบุคคลในการป้องกันสิทธิของตนและบุคคลอื่น กรณีที่ได้กระทำไปภายในขอบเขตซึ่งจะมีผลให้ผู้กระทำไม่มีความรับผิดชอบในทางอาญานี้โดยมีเหตุผลสนับสนุนดังนี้ คือ

1. เหตุผลในทางกฎเกณฑ์ธรรมชาติ

การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย (Self - defense) คือ สิทธิที่อยู่ในหลักกฎหมายธรรมชาติ (Law of Nature) โดยเป็นหลักธรรมชาติที่บุคคลผู้ถูกประทุษร้ายที่จะมีสิทธิในการป้องกันตนเอง¹⁶ นอกจากนี้ถ้าจะกล่าวกันในแง่สัญชาติญาณของมนุษย์แล้วจะเห็นได้ว่ามนุษย์มีสัญชาติญาณที่จะต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอดเพื่อเผชิญกับภัยธรรมชาติ ภัยจากสัตว์ หรือภัยจากมนุษย์ด้วยกัน¹⁷ สัญชาติญาณ ดังกล่าวควรจะได้รับ การยอมรับจากกฎหมายตามสมควร มิฉะนั้นก็จะดูเหมือนว่ากฎหมายปล่อยให้ประชาชนต้องเผชิญหน้ากับชะตากรรมเพียงลำพังโดยผิดธรรมชาติของมนุษย์

2. เหตุผลในการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

สืบเนื่องจากสิทธิที่อยู่ในหลักกฎหมายธรรมชาติ ดังกล่าวในข้อ 1. เมื่อมีการทำสัญญาประชาคมโดยยอมสละอำนาจให้รัฐบางประการเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยขึ้นในสังคม แต่โดยเหตุที่รัฐไม่มีเครื่องมืออันเพียงพอในการป้องกันการกระทำความผิดในปัจจุบันทันด่วน ถ้าไม่ให้สิทธิป้องกันตนเองนี้ไว้แล้ว การปฏิบัติงาน ผู้กระทำก็จักต้องเสี่ยงยอมให้ผู้อื่นกระทำความผิดกฎหมายแก่ตนได้ ซึ่งไม่เป็นการถูกต้องนัก ด้วยเหตุนี้จึงได้รับบัญญัติให้สิทธิแก่บุคคลในการที่จะกระทำความผิดไปในเรื่องที่เป็นผิดกฎหมายเพื่อป้องกันตนหรือผู้อื่นได้¹⁸

3. เหตุผลเรื่องรัฐไม่อาจคุ้มครองบุคคลได้อย่างทั่วถึง

เหตุผลที่สนับสนุนในเรื่องการไม่เอาผิดและโทษแก่ผู้กระทำการเพื่อป้องกันตนเองหรือผู้อื่น ได้มีมานานตั้งแต่โบราณกาลแล้วนักปรัชญาหลายท่าน ได้แก่ ซิเซโร (Cicero) โครติอุส (Grotius) วูลฟ์ (Wolff) และคารารา (Carrara) เห็นว่าเมื่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองไม่อาจให้ความคุ้มครองแก่เขาได้ทันทั่วทั้งที่แล้ว เขาก็มีเหตุผลเพียงพอที่จะคุ้มครองป้องกันตนเองได้ รูสโซ (Rousseau) เห็นว่าเมื่อเกิดการทำร้ายรุกรานโดยไม่ชอบธรรมแล้วสัญญาระหว่างประชาคมก็เป็นอันไม่ใช้บังคับต้อง

¹⁶ Johannes Andenaes, The General Part of The Criminal Law of Norway, Trans. Thomas P. Oge, (London: sweet & Magwell, 1965), p. 153.

¹⁷ สง่า สีนะสมิต, กฎหมายอาญา 1 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทประชาชนจำกัด , 2531), หน้า 176.

¹⁸ พัทธมน์ จักรางกูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2527), หน้า 316.

กลับสู่สภาพธรรมชาติ และต้องใช้กำลังป้องกันตนเอง ก็เยอ (Geyer) เห็นว่าจะต้องตอบภัยด้วยภัย การป้องกัน ก็คือ การตอบแทนภัยอันเกิดจากการประทุษร้าย จึงเท่ากับหักกลบลบล้างกันไป¹⁹

4. เหตุผลในทางอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา

การลงโทษบุคคลผู้กระทำการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายมิได้มีประโยชน์และมีได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อให้ผู้นั้นกลับตัวเป็นคนดีแต่อย่างใด เพราะบุคคลผู้ใช้สิทธิป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายได้กระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตรายอันเกิดจากการประทุษร้ายอันมิชอบด้วยกฎหมาย มิได้มีเจตนาชั่วร้ายในการกระทำผิดทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสายตาของกฎหมายอาญาไม่ถือว่าการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นการเลวทรามแต่ประการใด²⁰

5. เหตุผลในทางความถูกต้องและความไม่ถูกต้อง

เป็นเหตุผลที่มาจากภاضิตของเยอรมันที่ว่าความถูกต้องไม่จำต้องอ่อนข้อให้กับความไม่ถูกต้อง ซึ่งในเรื่องของการป้องกันนั้นเป็นการขัดแย้งระหว่างความถูกต้อง (Recht : Right) และความไม่ถูกต้อง (Unrecht : Wrong) ผู้ใช้สิทธิในการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายจะอยู่ฝ่ายของความถูกต้อง ในขณะที่ผู้ประทุษร้ายจะอยู่ฝ่ายของความไม่ถูกต้อง²¹ การประทุษร้ายที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการกระทำที่กระทบต่อคุณธรรมของกฎหมาย (Protected Interest) ของผู้ใช้สิทธิป้องกันย่อมก่อให้เกิดสิทธิในการได้ตอบการประทุษร้าย

2.2.2 บทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำโดยป้องกันในประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 68 "ผู้ใดจำต้องกระทำการใด เพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด"

¹⁹ เสริม วินิจฉัยกุล, กฎหมายอาญา ภาค 1 (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยนิชการ, 2482), หน้า 87.

²⁰ หยุด แสงอุทัย, คำบรรยายกฎหมายอาญาสำหรับประชาชน (พระนคร : โรงพิมพ์ประเสริฐอักษร, 2496), หน้า 291.

²¹ George p. Fletcher, Proportionality and the Psychotic Aggressor: A Vignette in comparative Criminal Theory, 8 Israel Law Review, 367, 380 (1973).

เรื่อง "ป้องกัน" ต้องเข้าใจว่า สิทธิแห่งการป้องกันนี้เป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่มีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด คือ มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาในโลกมีสิทธิป้องกันตนและบุคคลอื่นได้ โดยมีสิทธิที่จะกระทำอะไร ๆ แก่ผู้กระทำผิดกฎหมาย เพื่อที่จะป้องกันตนเองหรือผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตรายได้ สิทธิอันนี้ไม่ใช่เขาให้ไว้เพื่อที่จะให้คนที่โกรธแค้นบุคคลกระทำการลงโทษแก่บุคคลด้วยตนเอง แต่โดยเหตุที่รัฐไม่มีเครื่องมืออันเพียงพอในการป้องกันการกระทำความผิดในปัจจุบันทันด่วน²²

การกระทำเพื่อป้องกัน (Self Defense) หมายความว่า การที่บุคคลหนึ่งใช้กำลังแก่อีกบุคคลหนึ่ง เมื่อเขามีเหตุอันควรเชื่อว่า การใช้กำลังเช่นนั้นจำเป็นสำหรับการป้องกันตนเองหรือผู้อื่นจากการถูกทำร้ายและสำหรับการป้องกันทรัพย์สินของตนเองหรือของผู้อื่นจากการถูกทำให้เสียหายหรือสูญหาย ผู้กระทำไม่มีความผิดถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ

เหตุผลสนับสนุนอำนาจที่ให้กระทำได้นี้ก็คือ การยอมรับความจริงว่าปฏิกชนเมื่อเผชิญหน้ากับภัยธรรมชาติคุกคามหรือภัยจากบุคคลก็ตาม ย่อมจะต้องต่อสู้เพื่อการอยู่รอด กฎหมายในเรื่องความรับผิดชอบในทางอาญาได้ยอมรับการกระทำอันเนื่องมาจากสัญชาตญาณดังกล่าวของคนธรรมดาทั่วไป แต่กฎหมายได้ให้อำนาจแก่เรากระทำได้เพียงการอันสมควรแก่เหตุเพื่อให้พ้นอันตรายเท่านั้น เพราะเป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดการกับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายเองต่อไป²³

2.2.3. การกระทำไว้เพื่อเป็นการป้องกันภัยอันตรายไว้ล่วงหน้า

หลักเรื่องการป้องกันทั้งในต่างประเทศและตามประมวลกฎหมายอาญาจะพบว่าหลักสำคัญประการหนึ่งอันเป็นเงื่อนไขที่จะก่อให้เกิดสิทธิในการป้องกันที่นานาอารยประเทศให้การยอมรับนั้นคือหลักเรื่องภัยอันตรายใกล้จะถึง กล่าวคือในกรณีที่ภัยอันตรายยังไม่เกิดขึ้น แต่ผู้กระทำคาดว่าจะเกิดขึ้น หรือน่าจะเกิดขึ้น จะใช้สิทธิป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายได้หรือไม่ โดยการเตรียมการป้องกันภัยอันตรายจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายที่ยังไม่เกิดขึ้น เพียงแต่เชื่อว่าจะเกิดขึ้นในไม่ช้า

²² พิชฌมณี จักรางกูร, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2527), หน้า 316.

²³ สง่า สีนะสมิต, กฎหมายอาญา 1 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531), หน้า 197.

ซึ่งได้เรียกว่า การกระทำไว้เพื่อเป็นการป้องกันภัยอันตรายไว้ล่วงหน้า การที่บุคคลจะต้องกระทำการไว้เพื่อเป็นการป้องกันภัยอันตรายไว้ล่วงหน้าอาจเกิดจากเหตุผลหลัก ๆ ดังนี้²⁴

1. เหตุผลในเรื่องความปลอดภัยของประชาชน

โดยหลักแล้วบุคคลทุกคนมีสิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอื่น ๆ ของตนซึ่งหากผู้ใดล่วงละเมิดย่อมมีความผิด ดังนั้น บุคคลก็ย่อมมีสิทธิที่จะป้องกันภัยอันตรายที่กำลังจะมาถึงหรือกำลังเกิดขึ้นกับสิทธิต่าง ๆ ของตนได้โดยชอบธรรมโดยปกติเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นผู้ที่มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และให้ความคุ้มครองภัยอันตรายต่าง ๆ อันละเมิดต่อกฎหมายให้แก่ประชาชนด้วยการใช้อำนาจรัฐตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้มีอำนาจกระทำต่อผู้ฝ่าฝืนหรือผู้ก่อภัยอันตราย อันละเมิดต่อกฎหมายนั้น แต่ด้วยเหตุที่ประชาชนอันเป็นพลเมืองของรัฐมีจำนวนมากกว่ากำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะสามารถให้ความคุ้มครองได้อย่างทั่วถึงและทันท่วงที ฉะนั้น เมื่อมีภัยอันตรายเกิดขึ้นหรือมีผู้พยายามจะก่อให้เกิดภัยอันตรายขึ้น หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจเข้ามาให้ความคุ้มครองความปลอดภัยหรือช่วยเหลือได้ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ก็อาจจะทำให้เกิดผลเลวร้ายเกินกว่าผู้รับภัยอันตราย จะแก้ไขได้

ด้วยเหตุนี้ ประชาชนจึงควรกระทำการป้องกันภัยอันตรายอันอาจจะเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้าก่อนเพื่อความปลอดภัย ประกอบกับในสภาพสังคมปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นอันส่งผลกระทบต่อความหวาดกลัวภัยของประชาชนที่รู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น สิ่งที่ปรากฏเป็นรูปธรรมให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน คือ การสร้างเหล็กดัดเพื่อป้องกันมิให้ผู้บุกรุกเข้าไปในสิ่งก่อสร้างหรืออาคารที่พักอาศัย ตลอดจนการปักเศษแก้วหรือเหล็กแหลมคมตามรั้วบ้าน เป็นต้น²⁵

2. เหตุผลในทางนโยบายอาญา

นโยบายอาญาของรัฐที่สำคัญประการหนึ่งคือ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ฉะนั้นหากบุคคลใดจะใช้สิทธิป้องกันอาชญากรรมในอนาคตอันอาจจะเกิดขึ้นได้ตามสถานการณ์หรือแม้จะยังไม่มียาอาชญากรรมเกิดขึ้นก็ตามโดยที่บุคคลนั้นไม่มีเจตนาชั่วร้ายในการป้องกันภัยอันตราย

²⁴ เอกพล ปริมา, " การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย: ศึกษาเฉพาะกรณีการกระทำไว้เพื่อเป็นการป้องกันภัยอันตรายไว้ล่วงหน้า " (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), หน้า 62.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 63.

ล่วงหน้าแล้ว การที่กฎหมายจะลงโทษบุคคลผู้กระทำการเพื่อป้องกันสิทธิล่วงหน้าดังกล่าว น่าจะเป็น การขัดกับหลักนโยบายอาญาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งอาจมีผลทำให้บุคคลผู้ที่เป็นพลเมืองดีต้องถูกลงโทษ และก็น่าจะไม่ใช่เป็นการยุติธรรมด้วยเลยที่จะใช้กฎหมายลงโทษคนดีเพื่อรักษาคนไม่ดีไว้ ด้วยเหตุนี้ ประชาชนจึงคิดใช้สิทธิป้องกันภัยอันตรายไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นการป้องกันมิให้บุคคลนั้นได้รับอันตราย จากการประกอบอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อไรก็ได้²⁶

เมื่อได้พิจารณาจากทั้งสองเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงควรอนุญาตให้ประชาชนสามารถ กระทำการป้องกันตัวรวมทั้งการเตรียมการไว้เพื่อการป้องกันตัวไว้ล่วงหน้าได้ภายใต้บังคับของ กฎหมาย คือ

1. การเตรียมการป้องกัน คือ การมีอาวุธปืนตาม "พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุน ปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490" และ

2. การใช้กำลังป้องกัน คือ การใช้อาวุธหรือใช้กำลังป้องกันแก่ผู้กระทำละเมิดตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 68 การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

จากแนวคิดกฎหมายธรรมชาติที่ว่าบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน รวมทั้งแนวคิดให้ประชาชนมีอำนาจกระทำการเพื่อป้องกันสิทธิและเสรีภาพด้วยการมีและใช้อาวุธปืน ดังกล่าว ก่อให้เกิดเหตุผลสมควรที่ต้องอนุญาตให้ประชาชนมีและใช้อาวุธปืนได้ แต่เนื่องจากอาวุธปืน ดังกล่าวมีอำนาจร้ายแรง ผู้ใดได้ครอบครองจะรู้สึกถึงความมีอำนาจและอีกเหิมจนอาจเกิดความ ประมาทซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสังคมส่วนรวมได้โดยง่าย รัฐในฐานะผู้ควบคุมดูแลรักษาความสงบ เรียบร้อยและความปลอดภัยแก่สังคมจึงต้องกำหนดมาตรการในการควบคุมและจำกัดการใช้อาวุธปืน ดังกล่าว ซึ่งมาตรการดังกล่าวถือเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมายธรรมชาติ ในอันที่จะมีอาวุธปืนเพื่อป้องกันตนเอง แต่ในทางทฤษฎีกฎหมายบ้านเมืองรัฐสามารถกระทำได้ เพราะกฎหมายบ้านเมืองเป็นคำสั่งของรัฐาธิปัตย์ที่มีสภาพบังคับ ดังนั้น คำถามที่ว่ารัฐจะออก กฎหมายมาเพื่อจำกัดการมีและใช้อาวุธปืนของประชาชนได้หรือไม่ เพียงใด ต้องพิจารณาหาคำตอบ จากแนวความคิดการควบคุมอำนาจรัฐด้วยหลัก "นิติธรรม"

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 64.

2.3 แนวความคิดในการควบคุมอำนาจของรัฐด้วย “หลักนิติธรรม”

โดยหลักการแล้ว “หลักนิติรัฐ” (Rechtsstaatsprinzip) หรือ “หลักนิติธรรม” (The Rule of Law) เป็นมาตรการหนึ่งที่ตั้งได้ว่าเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของราษฎรโดยหลักการที่ว่า เจ้าพนักงานของรัฐที่กระทำการภายใต้อำนาจบริหารของรัฐบาลจะกระทำการใด ๆ ในหน้าที่ซึ่งอาจกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพของปัจเจกชนขององค์กรของเอกชนหรือกลุ่มบุคคลใด ๆ ได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้โดยชัดแจ้งและจะกระทำได้เฉพาะแต่ภายในขอบเขตเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น แม้ว่าการกระทำเช่นนั้นของเจ้าพนักงานจะกระทำไปเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพหรือประโยชน์อันชอบธรรมของบุคคลอื่นหรือประโยชน์ของมหาชนโดยรวมก็ตาม

หลักนิติรัฐมีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 2 ประการ คือ หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง (The Principle of the Legality of Administrative Action)²⁷ และ หลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย (The Principle of the Constitutionality of Legislation)²⁸

หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง หมายความว่า ฝ่ายปกครอง (Administration) หรือเจ้าพนักงานของรัฐ จะกระทำการใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพของปัจเจกชนไม่ได้แม้การกระทำนั้น ๆ จะเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะก็ตาม เว้นแต่มีกฎหมายให้อำนาจไว้และกระทำการเฉพาะแต่ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

การพิจารณาว่ารัฐจะกระทำการตามกฎหมายที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ภายในขอบเขตเพียงใด กรณีนี้จะต้องพิจารณาถึงความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) ของการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปอย่างพอประมาณ (Moderation) กล่าวคือ รัฐต้องพิจารณาเลือกใช้มาตรการในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในลักษณะต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุ (Cause) และผล (Effect) นั่นคือถ้ามาตรการที่ฝ่ายปกครองออกมาใช้บังคับในทางจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแต่ไม่ก่อให้เกิดผลในทางเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาความสงบเรียบร้อยของ

²⁷ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, (กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2543), หน้า 67.

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 111.

บ้านเมืองแต่ประการใด ย่อมถือว่าเป็นมาตรการที่ไร้ความหมาย ถ้าฝ่ายปกครองยังยืนยันที่จะใช้ มาตรการดังกล่าวช่วยเข้ามาช่วยเป็น "การใช้อำนาจโดยมิชอบ" (Abuse of Power) ประการที่สองคือ ถ้าเป็นกรณีที่รัฐสามารถเลือกมาตรการที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ หลายช่องทาง รัฐจะต้องเลือกช่องทางที่มีความรุนแรงน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมเท่านั้นคือการใช้หลักความจำเป็น (Principle of Necessity) นั้นเอง นอกจากนี้ รัฐยังต้องพิจารณาว่ามาตรการเช่นนั้นจะต้องปรากฏว่ามีสัดส่วนของการได้ประโยชน์มากกว่าโทษ และต้องกระทำด้วยความเสมอภาค (Principle of Equality before the Law) เท่าเทียมกัน

หลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย เป็นเรื่องของการบัญญัติกฎหมายให้ สอดคล้องกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้วยบทกฎหมายโดยเฉพาะ รัฐธรรมนูญจึงมีความสำคัญทั้งในด้านการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการให้อำนาจรัฐในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้วางข้อจำกัดอำนาจในการตรากฎหมายไว้หลายประการ ซึ่งอาจเรียกว่า "เงื่อนไขแห่ง ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่จำกัดหรือให้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของราษฎร"²⁹

เงื่อนไขของกฎหมายที่จำกัด หรือให้อำนาจฝ่ายบริหารจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ได้ ต้องมีลักษณะ 5 ประการประกอบกัน คือ

1. ต้องมีลักษณะทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคล หนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง
2. มีความแน่นอนชัดเจน เพื่อให้มีผลในการต้องใช้ดุลพินิจให้น้อยที่สุด
3. ไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลัง คือ บังคับแก่การกระทำที่ได้เกิดขึ้นและสิ้นสุดแล้วก่อนวันที่ ได้มีการประกาศใช้กฎหมายนั้น
4. ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักแห่งความได้สัดส่วนและที่สำคัญคือ มาตรการที่กฎหมายออกมา ใช้บังคับ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะกระทำได้ก็เฉพาะแต่เพียงพอเพื่อจัดระเบียบ

²⁹ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ . รายงานการวิจัยเรื่องสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญศึกษารูปแบบการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้ไว้อย่างเหมาะสม (2538), หน้า 114 .

แห่งการใช้สิทธิเสรีภาพเหล่านั้น ไม่ให้การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนคนหนึ่งกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนคนอื่น ๆ หรือเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

5. ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ แม้ว่ารัฐสภาจะมีอำนาจตรากฎหมายจำกัดหรือให้อำนาจรัฐจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็ตาม แต่ทั้งนี้ต้องเป็นการกระทำไปเพื่อรักษาประโยชน์ของสาธารณะ และการจำกัดสิทธิดังกล่าวหาอาจทำถึงขนาดตัดหรือเพิกถอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไปเลยได้ไม่

2.4 การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แล้วได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกและได้มีการประกาศใช้ฉบับต่อ ๆ มาอีกหลายฉบับจนกระทั่งถึงฉบับปัจจุบัน คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของประชาชนไว้ในหมวด 3 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีแนวความคิดจากกฎหมายธรรมชาติจึงมีความสำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งแก่ประชาชนทั้งปวงที่สำคัญคือเป็นหมวดที่กำหนดขอบเขตแห่งอำนาจรัฐหรือรัฐบาลที่จะกระทำการใดอันกระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของชาวไทยอีกด้วย

บทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน

มาตรา 31 "บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ... "

มาตรานี้มีหลักใหญ่ คือ สิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ชีวิตเป็นของเรา ร่างกายเป็นของเราใครจะมาละเมิดไม่ได้

มาตรา 28 "บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ... "

บทบัญญัติมาตรานี้มีความหมายว่าบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญตราบเท่าที่ไม่ใช้สิทธินั้นไปละเมิดต่อบุคคลอื่น ดังนั้นการใช้สิทธิในทางรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตร่างกายของตนโดยการมีอาวุธปืนในครอบครองหากไม่ใช้อาวุธปืนนั้นในทางที่ก่อให้เกิดความสะเทือน

ขวัญต่อประชาชน ไม่ไปล้วงละเมิดหรือกระทบกระเทือนเสรีภาพของคนอื่น และไม่เป็นการไปละเมิดศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงมีสิทธิกระทำได้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา 29 "การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้"

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม"

บทบัญญัติมาตรา 29 ไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นถึงรากฐานทางความคิดของหลักนิติรัฐเท่านั้น แต่ยังเป็น"มาตรการ"ที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาความชอบของกฎหมายที่ออกมาจำกัดสิทธิของประชาชนว่ามีความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่อีกด้วย

โดยทั่วไปแล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้ยอมให้ฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายจำกัดหรือให้อำนาจฝ่ายบริหารจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของราษฎรได้ก็เฉพาะแต่เพื่อการบางอย่าง และ/หรือ เฉพาะแต่ในบางสถานการณ์เท่านั้น เพื่อจัดระเบียบแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพเหล่านั้น ไม่ให้การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของราษฎรคนหนึ่งกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของราษฎรคนอื่น ๆ หรือเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะเท่านั้น³⁰

ในเรื่องการมีหรือใช้อาวุธปืนของประชาชนนั้น ถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะ อาวุธปืนเป็นสิ่งที่อันตรายร้ายแรงโดยสภาพ มีทั้งคุณประโยชน์และโทษหลายประการ เมื่อมีความจำเป็นต้องให้ประชาชนมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองจึงต้องกำหนดมาตรการควบคุมเพื่อความสงบเรียบร้อย

³⁰ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, (กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2543), หน้า 130.

และป้องกันรักษาความปลอดภัย แต่ทั้งนี้การบัญญัติกฎหมายเพื่อการควบคุมดังกล่าวต้องเป็นไปตามที่กำหนดในมาตรา 29 นั่นคือควบคุมได้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

2.5 ความเกี่ยวพันระหว่างอาวุธปืนกับการประกอบอาชญากรรม

ในปัจจุบันอาชญากรรมมีความเกี่ยวพันกับอาวุธปืนเป็นจำนวนมากเนื่องจากอาวุธปืนมักถูกใช้ในการกระทำความผิดมากกว่าอาวุธชนิดอื่น ทั้งนี้ เพราะสมรรถนะและศักยภาพในการประทุร้ายต่อชีวิตร่างกายของอาวุธปืนมีสูง กอปรกับการพกพาที่สามารถปกปิดได้ง่ายโดยเฉพาะอาวุธปืนพก จึงทำให้เป็นที่นิยมต่อบรรดาเหล่าอาชญากรที่มักจะเลือกมาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ทำให้รัฐจำเป็นต้องออกกฎหมายมาควบคุมเพื่อมิให้มีการครอบครองและใช้อาวุธปืนได้โดยเสรี เป็นการป้องปรามมิให้เกิดปัญหาความรุนแรงจากอาชญากรรม แต่อย่างไรก็ตามการควบคุมอาวุธปืนก็มิได้ห้ามมิให้มีหรือใช้อาวุธปืนโดยเคร่งครัดเสียทีเดียว เพราะสุจริตชนบางครั้งก็จำเป็นต้องมีอาวุธปืนไว้สำหรับ ปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของตนเองหรือผู้อื่น จึงเกิดความเห็นที่ค่อนข้างแตกต่างกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอาวุธปืนกับการประกอบอาชญากรรม ปรากฏว่ามีแนวคิด 2 ทิศนะ กล่าว คือ

ความเห็นฝ่ายแรก เห็นว่า ปัจจุบันมีอาวุธปืนที่ประชาชนได้รับอนุญาตให้มีไว้ในครอบครองเป็นจำนวนมากเกินสมควร และผู้ที่ได้รับอนุญาตให้มีอาวุธปืนดังกล่าวได้นำอาวุธปืนที่ได้รับอนุญาตนั้นมาใช้ประกอบอาชญากรรมเป็นจำนวนมากเป็นอันตรายต่อประชาชนในสังคมสมควรที่จะมีกฎหมายออกมาเพื่อห้ามประชาชนมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยในเบื้องต้นจะต้องห้ามประชาชนพกอาวุธปืนโดยเด็ดขาด หลังจากนั้นจึงห้ามซื้อ ห้ามขาย ห้ามโอน เพื่อให้อาวุธปืนไม่มีอยู่ในมือของประชาชนโดยเด็ดขาดในอนาคตโดยมีความเห็นว่าหากประชาชนไม่มีอาวุธปืนแล้วก็จะไม่มีการก่ออาชญากรรมกันขึ้น

ความเห็นอีกฝ่ายหนึ่ง เห็นว่าในปัจจุบันนี้อาวุธปืนที่คนร้ายนำมาประกอบอาชญากรรมส่วนมากแล้วเป็นปืนเถื่อนเพราะไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลทางทะเบียนโดยแสดงความเห็นในเชิงวิเคราะห์ของแนวความคิดหรือนโยบายของความเห็นฝ่ายแรกโดยจะขอแยกกล่าวเป็นข้อ ๆ ดังนี้³¹

³¹ ยุทธการ สุทธิพงษ์, "อาวุธปืนกับการประกอบอาชญากรรม." นิตยสารอาวุธปืน ฉบับที่ 203 (กันยายน.2534) : 106-117.

1. อาชญากรรมในแง่ของอาชญาวิทยา

ตามทฤษฎีของอาชญาวิทยานั้น นักอาชญาวิทยา เห็นว่า อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมหนึ่งของสังคมในสังคมปกติทั่วไปทุกสังคมจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเกิดอาชญากรรมขึ้น เพราะเมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคมต้องมีสมาชิกในสังคมคนใดคนหนึ่งก่ออาชญากรรมขึ้น ในทางอาชญาวิทยาได้ศึกษาถึงแนวทางที่จะลดและควบคุมพฤติกรรมที่เป็นอาชญากรรมให้มีจำนวนน้อยและเป็นอันตรายต่อคนในสังคมให้น้อยที่สุด มิได้มุ่งที่จะขจัดอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้นในสังคมแต่ประการใด นักอาชญาวิทยาเห็นว่าสังคมที่ปราศจากอาชญากรรมนั้นเป็นสังคมที่ไม่ปกติจากการศึกษาวิเคราะห์ สรุปว่า อาชญากรรมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

เมื่อสังคมไทยเรา เป็นสังคมที่ปกติ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะเกิดอาชญากรรมขึ้นและเมื่อมองถึงสภาพความร้ายแรงของการประกอบอาชญากรรมเป็นที่เห็นได้ว่า การประกอบอาชญากรรมโดยใช้อาวุธนั้นมีความร้ายแรงและเป็นอันตรายมากกว่าไม่ใช้อาวุธและการใช้อาวุธปืนเป็นอันตรายร้ายแรงกว่าอาวุธอื่น ด้วยเหตุนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีความคิดที่จะไม่ให้ประชาชนมีอาวุธปืน ดังนั้นจึงควรพิจารณาต่อไปว่าหากสังคมไทยเราจัดอาวุธปืนไปได้หมดสิ้นแล้ว ผู้ประกอบอาชญากรรมจะหันไปหาอาวุธประเภทอื่นมาเป็นเครื่องมือใช้ในการประกอบอาชญากรรมอีกหรือไม่

2. สภาพการใช้อาวุธปืนในการประกอบอาชญากรรมในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาถึงสภาพการใช้อาวุธปืนในการประกอบอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ กล่าวได้ว่าผู้กระทำความผิดได้ใช้อาวุธปืนที่ไม่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ตามกฎหมายเกือบทั้งสิ้น หรือที่เรียกว่า "ปืนเถื่อน" นอกจากนั้นผู้กระทำความผิดยังเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติในการที่จะได้รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและไม่มีโอกาสที่จะพกปืนที่ถูกต้องตามกฎหมายมาใช้ได้

ดังนั้น การตัดสิทธิในการมีอาวุธปืนของคนไทยย่อมไม่ใช่แนวทางในการแก้ปัญหาอาชญากรรม เนื่องจากคนที่เป็นอาชญากรที่แท้จริง หรือคนที่ตั้งใจกระทำความผิดต่อกฎหมายนั้นจะไม่เกรงกลัวบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ห้ามมีปืน และเมื่อทางราชการยังแก้ปัญหาปืนเถื่อนไม่ได้ อาชญากรก็ย่อมหาทางเอาปืนเถื่อนมาใช้จนได้ เมื่อใช้ปืนประกอบอาชญากรรมแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือฆ่าแล้วคนร้ายก็โยนปืนทิ้ง เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่สามารถตามหาจับมาได้ผลร้ายจึงตกกับประชาชนที่ไม่สามารถจะมีปืนไว้ป้องกันตัวได้

3. ปัญหาอาวุธปืนเถื่อนและอาวุธสงครามที่มีอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากปัญหาอาวุธปืนเถื่อนข้างต้นอาชญากรรมที่ใช้อาวุธปืนเป็นเครื่องมือก่อเป็นคดี สะเทือนขวัญของประชาชน ก็เป็นกรณีที่ใช้อาวุธสงครามร้ายแรงที่ประชาชนไม่สามารถจะมีไว้ในครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายได้

ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นได้ว่า การห้ามประชาชนมีอาวุธปืนไม่สามารถแก้ปัญหาอาวุธปืนเถื่อนและอาวุธสงครามได้

4. สภาพสังคมภัยอันตรายที่เกิดกับประชาชนกับความสามารถในการคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของมนุษย์เราประการหนึ่งก็คือ ต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เมื่อคนในสังคมมีความต้องการตรงกันเช่นนี้ จึงมีการตกลงกันตั้งกลุ่มคนขึ้นมากกลุ่มหนึ่งให้มีหน้าที่ในการคุ้มครองและป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับคนในสังคม คือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจปัจจุบันก็ยังไม่มีความสามารถที่จะให้ความคุ้มครองได้เต็มที่จึงมีความจำเป็นที่ ทำให้ประชาชนยังต้องการเครื่องมือที่ใช้ในการป้องกันตัว โดยอาจมีไว้เพียงใช้เป็นเครื่องมือไล่คนร้ายหรือส่งเสียงดังพอจะเรียกตำรวจหรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น อาวุธปืนจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้อย่างดี

5. ภัยของประชาชนที่จะเกิดจากการถูกลั่นแกล้งให้ต้องรับโทษในความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน

หากกฎหมายมีบทบัญญัติห้ามมีปืนโดยเด็ดขาดและกำหนดโทษไว้อย่างร้ายแรงแล้วอาจเป็นช่องทางให้มีการลั่นแกล้งกันได้ โดยเอาปืนไปโยนไว้ในบ้านแล้วแจ้งให้ตำรวจไปจับเจ้าของบ้านเมื่อไม่สามารถปฏิเสธได้เพราะของกลางอยู่ในบริเวณบ้านของตัวเองก็就会被ลงโทษอย่างไม่เป็นธรรม

6. สภาพ สถานะ และการดำรงชีวิตของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน

ตาม พระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนไว้อย่างชัดเจนและในทางปฏิบัติการออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนของนายทะเบียนท้องที่นั้นก็ได้อาศัยดุลพินิจในการพิจารณาออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขออย่างถี่ถ้วนเคร่งครัดต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมอย่างแท้จริง จึงจะออกให้ได้ และยิ่งกว่านั้น ใบอนุญาตให้พาอาวุธ

ป็นติดตัว หรือที่เรียกกันว่าใบพก นั้นจำเป็นต้องออกให้อย่างเคร่งครัด ถ้าเป็นข้าราชการต้องเป็นข้าราชการที่มีหน้าที่โดยตรงในการปราบปรามผู้กระทำผิดจึงออกใบพกให้ จึงกล่าวได้ว่า ปัจจุบันนี้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้ปืนนั้น ก็มีสิทธิเพียงใช้ป้องกันภายในเขตที่พักเคหะสถานเท่านั้นพกพาติดตัวออกไปนอกเขตที่พักอาศัยไม่ได้

สำหรับการกระทำผิดเกี่ยวกับปืนที่มีทะเบียนที่เกิดขึ้นส่วนมากก็คือใช้กระทำการ "ฆ่าตัวตาย" ซึ่งตามกฎหมายก็ถือเป็นความผิดทางอาญา แต่ไม่ใช่อาชญากรรมเพราะความตายส่วนใหญ่เกิดกับชีวิตของผู้กระทำเอง

7. บทบัญญัติแห่งกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบัน

หลักกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืน ก็คือ พระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งบุคคลใดจะมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้มีความผิด เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ โดยจะต้องมีการตรวจคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต และแม้จะได้รับใบอนุญาตมีอาวุธปืนแล้วก็ห้ามมิให้นำอาวุธปืนติดตัวไปด้วย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว หากได้รับใบอนุญาตให้มี และใบอนุญาตพาอาวุธปืนติดตัว ผู้รับอนุญาตก็ไม่อาจพกอาวุธปืนไปโดยเปิดเผย หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริง การมหรสพ ถึงแม้จะได้รับอนุญาตแล้วก็จะพกปืนไปโดยเปิดเผยไม่ได้ หรือพกโดยไม่เปิดเผยแต่ก็เข้าไปที่ชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริง การมหรสพไม่ได้ ซึ่งตามกฎหมายฉบับปัจจุบันก็ห้ามประชาชนอยู่แล้ว

กฎหมายที่เกี่ยวกับอาวุธปืนอีกส่วนหนึ่ง ก็คือ ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดที่ใช้อาวุธปืน ต้องระวางโทษในอัตราสูงกว่าการกระทำที่ไม่ใช้อาวุธปืน ตัวอย่าง ในความผิดที่ใช้อาวุธปืนในข้อหาข่มขืนกระทำชำเรา กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือในความผิดข้อหาฐานปล้นทรัพย์ หรือชิงทรัพย์โดยมีหรือใช้อาวุธปืนต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ ึ่งหนึ่ง เป็นต้น

กล่าวคือ เจตนาในการที่จะลดอาชญากรรมที่ใช้อาวุธปืนแล้ว เห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันก็กำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดสูงกว่าการกระทำที่ไม่ใช้อาวุธปืนกระทำความผิด การบัญญัติกฎหมายเช่นนี้เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้อาวุธปืนในการกระทำความผิดได้ตรงจุดกว่า เพราะจะเอาผิดเฉพาะการนำอาวุธปืนมาใช้ในการกระทำความผิด คือเมื่อใดที่ไม่ใช่ปืน

ไปทำผิดแม้จะมีไว้โดยไม่ถูกต้องก็ยังไม่ร้ายแรงนัก ต่อเมื่อ เมื่อใดเอาปืนไปทำผิด เมื่อนั้นจึงต้องรับโทษที่หนักกว่าโทษในการกระทำผิดที่ไม่ใช้ปืน

หากพิจารณาถึงเจตนารมณ์และบทบัญญัติแห่งกฎหมายในปัจจุบันนี้ เห็นได้ว่าหากได้ลงโทษผู้กระทำความผิดเต็มตามอัตราโทษที่วางไว้แล้ว ความผิดเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนในการกระทำความผิดนั้น จะเป็นความผิดที่มีโทษสูงเพียงพอที่จะทำให้ผู้กระทำเกิดความหวาดกลัวในการใช้ปืนกระทำความผิด ทั้งนี้ หากจะมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายบัญญัติว่ามีให้ศาลใช้ดุลพินิจลดโทษแก่จำเลยในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในความผิดที่ผู้กระทำได้ใช้อาวุธปืนในการกระทำความผิด โดยพิจารณาลงโทษในอัตราโทษอย่างสูงเท่านั้น หากมีบทบัญญัติไว้เช่นนี้ ก็จะทำให้ความผิดที่ใช้อาวุธปืนเป็นความผิดที่น่ากลัวของผู้กระทำผิดทีเดียว

8. การยกระดับความเป็นอยู่และระดับจิตใจของคนในสังคมกับการลดอาชญากรรม

ประเด็นสำคัญในการลดอาชญากรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การยกระดับความเป็นอยู่และยกระดับจิตใจของคนในสังคม หากประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุขสบายดีทั้งใจและกายแล้ว ก็ไม่มีผู้ใดที่คิดจะประกอบอาชญากรรมให้ต้องเสี่ยงกับการถูกลงโทษแน่

อาวุธปืน ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งของมนุษย์ คุณและโทษของปืน ขึ้นอยู่กับคนที่ใช้ มีคำกล่าวที่ว่า "ปืนไม่ได้เป็นอันตรายมากไปกว่าคนที่ใช้มันเลย" ปืนจะมีอันตรายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับคนที่ใช้นั้น ฉะนั้น หากคนในสังคมเป็นคนดีไม่คิดที่จะก่ออาชญากรรมปืนที่มีอยู่ในสังคมก็ไม่สามารถที่จะไปก่ออาชญากรรมเองได้

อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้นว่า อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมหนึ่งของสังคม ฉะนั้น เราจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการอาชญากรรมเกิดขึ้นในเมืองไทย แต่หากเราทำให้บ้านเมืองมีประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีความเป็นอยู่ดีและสภาพจิตใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความรุนแรงของอาชญากรรมก็จะลดลงมาเอง เนื่องจากจิตใจของคนในสังคมนั้นสูงขึ้น

2.6 แนวความคิดและเจตนารมณ์หลักกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธ พ.ศ. 2490

เนื่องมาจากปัญหาอาชญากรรมที่รัฐไม่สามารถคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ประชาชนได้ ทำให้รัฐจำต้องให้ประชาชนมีสิทธิในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง อันถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่กฎหมายรับรอง แต่การที่จะอนุญาตให้มีหรือใช้อาวุธปืนดังกล่าวได้อย่างเสรี ถ้าไม่มีหลักเกณฑ์การควบคุมที่เหมาะสมหรือผู้ขออนุญาตไม่รู้จักวิธีใช้ที่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิดโทษกับตนเองและสังคมยิ่งขึ้น

ในประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายควบคุมการมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยเริ่มแต่ พ.ศ.2477 ได้มีการประกาศใช้ "พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2477" ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ 5 ครั้ง จนท้ายที่สุดได้มีการประกาศใช้ "พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490" ซึ่งได้มีการบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2490 จนถึงปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติม 9 ครั้ง ตามสภาพสังคมและนโยบายการควบคุมอาวุธปืนของรัฐบาลและเมื่อนโยบายควบคุมอาวุธปืนไม่แน่นอน ส่วนใดของกฎหมายที่จำเป็นต้องอาศัยดุลพินิจเป็นหลัก จึงมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสสังคมไปด้วย โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับความหมายของอาวุธปืน การมีอาวุธปืน การพาอาวุธปืน ติดตัว และหลักข้อยกเว้นในการพาอาวุธปืนติดตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการตีความและการพิจารณาหลักว่ากรณีใดมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์ที่ประชาชนสามารถนำอาวุธปืนติดตัวเพื่อป้องกันตัวหรือทรัพย์สินได้ ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

นอกจากนี้การที่กฎหมายกำหนดข้อห้ามต่างๆ เกี่ยวกับการมีอาวุธปืน ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับนโยบายหรือการปกครองของประเทศในลักษณะความผิดที่เรียกกันว่า "ผิดเพราะกฎหมายห้าม" การห้ามมิให้ประชาชนกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอันถือว่าเป็นความผิดจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลเพื่อมิให้เป็นการริดรอนสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามหลักสิทธิมนุษยชนโดยไม่สมควร การพิจารณาแนวการควบคุมอาวุธปืนของประเทศไทยว่า มีกรอบในการควบคุมเข้มงวดเพียงใด โดยศึกษาเจตนารมณ์ในการควบคุมอาวุธปืน และเจตนารมณ์ในการพาอาวุธปืนติดตัว ตลอดจนหลักเกณฑ์การขออนุญาตมี ใช้ และพาอาวุธปืนติดตัว และสภาพปัญหาตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

2.6.1 แนวความคิดและเจตนารมณ์ในการควบคุมอาวุธปืน

"พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490" ถือเป็นกฎหมายที่เหมาะสมสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยให้สิทธิแก่ประชาชนพลเมืองดีมีสิทธิที่จะได้มีได้ใช้อาวุธปืนในวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือใช้ป้องกันตัวและทรัพย์สิน รong ๆ ลงไปก็เพื่อใช้ในการกีฬาตลอดจนเพื่อการล่าสัตว์ ที่ไม่หวงห้าม นโยบายหลักอันนี้ได้ถือปฏิบัติเป็นนิติประเพณีดั้งเดิมมาตั้งแต่การปกครองระบอบราชาธิปไตยต่อเนื่องประชาธิปไตยมาเป็นเวลากว่า 70 ปีแล้ว และถ้าจะนับวันครองราชย์ของพระมหากษัตริย์ก็เป็นเวลายาวนานถึง 4 รัชกาลไม่เคยมีใครที่จะคิดริรอนสิทธิอันชอบธรรมอันนี้ ดังจะเห็นได้ คือ³²

1. ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญชนิดกลับหน้ามือเป็นหลังมือในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่น่ากลัวอันตราย คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ผู้ใช้อำนาจเด็ดขาดอย่างเด็ดขาด ยังไม่กล้าที่จะออกคำสั่งให้ยึดอาวุธปืนจากประชาชนเพื่อป้องกันการต่อต้านและเพื่อความอยู่รอดของคณะผู้เปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่ผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารก็ได้กระทำการลงไปให้ขัดกับเจตนารมณ์ของระบอบประชาธิปไตยที่จะไม่ริรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่มีอยู่แล้วแต่เดิม

2. ในการปฏิวัติรัฐประหารที่ต้องประกาศใช้กฎอัยการศึกมาหลายต่อหลายครั้งแล้ว ไม่เคยปรากฏว่าฝ่ายทหารใช้อำนาจตามกฎหมายยึดปืนไปจากประชาชนพลเมืองดีเลย เพราะยังเคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอยู่

3. ไม่มีประเทศประชาธิปไตยที่ไหนในโลกนี้ ที่จะริรอนสิทธิของประชาชนพลเมืองดีในการที่จะใช้อาวุธปืนที่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อป้องกันตัวและทรัพย์สิน

แนวคิดการแก้ไขปัญหาการควบคุมอาวุธปืนในปัจจุบันแม้มีพระราชบัญญัติอาวุธปืน พ.ศ.2490 เป็นกฎหมายเพื่อบังคับใช้ แต่กฎหมายไม่มีความชัดเจนเพียงพอทำให้ต้องใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานเป็นหลักว่าจะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเพียงใด หรือจะยอมผ่อนผันไม่เอาผิดกับผู้กระทำผิดเลยก็ได้ กรณีที่ดำเนินการตามกฎหมายโดยการส่งฟ้องศาล ศาลก็จะใช้ดุลพินิจพิจารณาในลักษณะปัญหาข้อเท็จจริงเสมอในการตีความให้เข้าข้อกฎหมายซึ่งเป็นการแก้ปัญหามั่วตรงจุด

³² ทวนทอง, "กฎหมายปืนเป็นปัญหาขึ้นมาเมื่อใด," นิตยสารอาวุธปืน ปีที่ 8 (กรกฎาคม 2525): 5-6.

นอกจากนี้ในกรณีที่บุคคลผู้ไม่มีคุณสมบัติที่จะได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนได้เลยแต่กลับมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยเฉพาะอาวุธปืนเถื่อน เพื่อไว้ป้องกันตนเองหรือทรัพย์สินในยามที่บ้านเมืองมีโจรผู้ร้ายชุกชุม หรืออาจมีไว้เพื่อประกอบอาชญากรรม เมื่อปรากฏว่ามีอาวุธปืนเถื่อนอย่างแพร่หลายซึ่งรัฐไม่สามารถปราบอาวุธปืนเถื่อนได้หมดสิ้น ทางรัฐก็จะแก้ไขโดยการออกพระราชบัญญัติอาวุธปืน ๔ เป็นครั้งคราวเพื่อผ่อนผันให้ราษฎรที่มีอาวุธปืนเถื่อนไว้ในครอบครองนำไปมอบให้แก่ทางราชการ ภายในกำหนดเวลาใดเวลาหนึ่ง แล้วบุคคลนั้นไม่ต้องรับโทษ เช่น ใน พ.ศ.2518 รัฐบาลในสมัยนั้นเห็นว่า " เนื่องจากในปัจจุบันนี้มีผู้ผลิตอาวุธปืนจำหน่ายและมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นจำนวนมาก ทำให้การปราบปรามอาวุธปืนเถื่อนไม่ได้ผลตามความมุ่งหมาย และมีการใช้อาวุธปืนเถื่อนในการโจรกรรมกันทั่วไป จึงควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิดดังกล่าวมาขอรับอนุญาตเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายในระยะเวลาที่กำหนด กรณีทำนองเดียวกันนี้รัฐบาลเคยเปิดโอกาสให้กระทำมาแล้ว จึงตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น " ³³ เป็นต้น รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติทำนองนี้อีกหลายครั้ง แต่ละครั้งก็ได้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนเถื่อนจากราษฎรมากมายอันแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมอาวุธปืน การปราบปรามอาวุธปืนเถื่อนให้หมดสิ้น หรือเพียงการลดปริมาณอาวุธปืนเถื่อน จึงต้องใช้วิธีแก้ปัญหาเฉพาะเป็นครั้งคราว ดังนั้น จึงสมควรศึกษาเจตนารมณ์ของการควบคุมอาวุธปืน

จะได้ศึกษาใน 2 ประเด็น ได้แก่

- 2.6.1.1 เจตนารมณ์ในการควบคุมการมีและใช้อาวุธปืน
- 2.6.1.2 เจตนารมณ์ในการควบคุมการพาอาวุธปืนติดตัว

³³ สมพร พรหมมหาริตาร. เล่นปืนไม่ให้ถูกจับ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2539), หน้า 20.

2.6.1.1 เจตนาารมณในการควบคุมการมีและใช้อาวุธปืน

ถ้าจะนับย้อนหลังขึ้นไปก่อน พ.ศ.2450 คนไทยมีสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับอาวุธปืนอย่างไม่มีขอบเขตจะซื้อขายแลกเปลี่ยนโอนกันได้รวมทั้งการผลิตอาวุธปืนที่บรรจุกระสุนทางปากลำกล้อง เช่น ปืนแก๊ป ปืนดาบศิลา ปืนที่ใช้กระสุนลำเรจรูปบรรจุทางท้ายลำกล้องที่ส่งเข้ามาขายในเมืองไทย จะซื้อขายแลกเปลี่ยนโอนกันได้เหมือนสินค้าที่ค้าขายกันในท้องตลาด

สำหรับกฎหมายโบราณที่ห้ามยิงปืนเมื่อในรัชกาลที่ 4 ก็มีพระราชบัญญัติกฎหมายท้องน้ำ บุกรุก, ห้ามยิงปืน ฯลฯ ซึ่งโปรดให้ประกาศใช้เมื่อวันศุกร์ เดือน 6 ขึ้น 1 ค่ำ ปีมะโรง โทศก ที่เกี่ยวกับการห้ามยิงปืน ตอนหนึ่งมีความว่า

"...อนึ่ง ถ้าจะยิงปืนคาบศิลาแลปืนนกหลอก ตามวังเจ้าต่างกรมแลเจ้ายังไม่ได้ตั้งกรมแลบ้านข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยจะตั้งป้อมหัดบุตรหลานญาติพี่น้องบ่าวไพร่ให้ชำนาญในการยิงปืนเล็กก็ได้ แต่ให้จดหมายไปบอกต่อเจ้าพนักงานกรมมหาดไทย กรมพระกระลาโหม ให้รู้กำหนดเวลาทุกวันฤาในวันมีกำหนด เจ้าพนักงานกรมมหาดไทยจะได้ให้กรมพระแสงไปตรวจตราดูป้อมที่จะหัดยิงให้พ้นทางคนเดินไปมา เมื่อหัดยิงนั้นจะได้ไม่ถูกเป็นอันตราย

อนึ่งถ้ายิงสัตว์ก็ยิงได้แต่ที่ป่าที่ทุ่งนาที่มิใช่ที่วัดที่บ้านมิใช่ทางคนที่เดินไปมา ถ้าจะยิงในวัดที่บ้านที่หนทางคนไปมาผู้ที่ยิงกลางที่คนดีบ้าง คนเมาสุรบ้าง ไม่ทันเห็นคนก็จะไปถูกคนป่วยเจ็บตาย ครั้นไปเอาตัวผู้ที่ยิงถูกคนตายนั้นมาจะปรับไหมทำโทษตามกฎหมายว่ายิงคนตาย ผู้ที่ยิงนั้นก็เถียงว่าหาได้แก่งยิงคนไม่ ต้องดูเถียงอึกเอกกันกว่าจะตัดสินตกลงก็ยาก ปืนนั้นก็ปืนอาวุธทางไกลอาจที่จะทำลายชีวิตคนได้กว่าจักษุคนเห็น คือบังฝา บังต้นไม้ ไม่เห็นได้ด้วยจักษุ ปืนก็ตลอดไปถูกคนตายได้ เหตุนี้จึงได้ตั้งกฎหมายไว้ห้ามมิให้ยิงปืนเล็กในวัดที่บ้านถึงที่ป่าที่ทุ่งก็ดี ห้ามมิให้ยิง ช้าง ม้า แล โค กระบือ แล สัตว์ ที่เจ้าของหวงห้ามเลี้ยงไว้ถ้าผู้ใดมิฟังขึ้นยิงปืนให้ผิดแต่กฎหมายนี้ จะต้องปรับไหมเงินตั้งแต่ 160 บาทขึ้นไป แล 400 บาทลงมา ตามยิงมากแลน้อยตามกฎหมาย ถูกช้าง ม้า โค กระบือ สุกกรเปิดไก่อสัตว์ที่มีเจ้าของเลี้ยงอยู่ทำให้ตาย จะต้องคิดเงินให้ตามราคาของ ๆ เจ้าของตามของมากแลน้อยอีกส่วนหนึ่ง ถ้าคนฝ่ายไทยยิงถูกคนป่วยเจ็บตายจะปรับไหมทำโทษ ตามกฎหมายเดิมในประเทศสยาม ถ้าคนต่างประเทศยิงถูกคนป่วยเจ็บตาย กงสุลจะปรับไหมทำโทษตามกฎหมาย" กฎหมายดังกล่าวได้เลิกใช้เมื่อในรัชกาลที่ 5³⁴

³⁴ เทพฑู ทับทอง "ยิงปืนไร้อาวุธ." นิตยสารอาวุธปืน ฉบับที่ 294 (เมษายน 2542): 122.

ต่อมา พ.ศ. 2450 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงตรากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ขึ้นใช้บังคับโดยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องปืนบ้างเล็กน้อยเป็นความผิดในส่วนลหุโทษปรับ ไม่เกินร้อยบาทในลักษณะความผิดที่ผู้ใดพกพาอาวุธปืนที่บรรจุกระสุนเข้าไปในหมู่บ้านในเมืองในที่ชุมนุมชน และห้ามเด็ดขาดไม่ให้นำเข้าไปในงานนักขัตฤกษ์ ส่วนการซื้อขายแลกเปลี่ยนโอนอาวุธปืนยังคงกระทำกันอย่างเสรี จำกัดสิทธิ์เฉพาะการพกพาเข้าไปในสถานที่ต้องห้ามเท่านั้น

จนถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ปืนในเมืองไทยได้แพร่หลายมากขึ้นทรงมีพระราชดำริว่าควรจะให้มีการจดทะเบียนอย่างในโพธิ์ประเทศที่เจริญแล้ว จึงทรงให้ตรากฎหมายปืนขึ้นใช้ในเมืองไทยเป็นฉบับแรกในปี ร.ศ. 131 (2455) มีข้อความสำคัญว่าผู้ที่ครอบครองปืนอยู่ก่อนแล้วให้นำปืนไปให้ทางอำเภอตอกเลขทะเบียนและออกใบอนุญาตให้ ต่อไปถ้าจะมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนโอนอาวุธปืนจะต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนอำเภอเสียก่อน ส่วนการพกพาอาวุธปืนคงให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะอาญาดังกล่าวมาแล้ว³⁵

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 กฎหมายปืน พ.ศ.2455 ที่ตราขึ้นใช้ในระบอบราชาธิปไตยยังมีผลบังคับต่อมาจนกระทั่ง พ.ศ.2477 สภาผู้แทนราษฎรได้ยกร่างพระราชบัญญัติอาวุธปืนขึ้นมาใหม่โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง จนได้กฎหมายปืนฉบับล่าสุด คือ “พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490”³⁶ และใช้เป็นกฎหมายปืนฉบับแม่บทอยู่ทุกวันนี้

พิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นลำดับมานี้ จะเห็นได้ว่าเดิมคนไทยมีสิทธิและเสรีภาพในการครอบครอง ซื้อขายอาวุธปืนได้อย่างสมบูรณ์ ต่อเมื่อปรากฏว่าอาวุธปืนมีอันตรายมากกว่าที่คาดคิด และมีอำนาจทะลุทะลวงสูงเกินกว่าสายตามนุษย์จะมองเห็นและคาดคิดได้จึงเริ่มออกข้อกำหนดห้ามมิให้ยิงปืนโดยไม่มีเหตุอันควร ต่อมาได้ออกกฎหมายเพิ่มมิให้พกปืนเข้าไปในสถานที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในงานนักขัตฤกษ์ เมื่ออาวุธปืนมีความแพร่หลายมากขึ้นจึงกำหนดให้มีการจดทะเบียนเลียนแบบต่างประเทศและได้ออกข้อกำหนดให้การซื้อขายแลกเปลี่ยน โอนอาวุธปืนจะต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนอำเภอด้วย ดังนั้น เจตนารมณ์ในการมีกฎหมายปืนในประเทศไทยจึงเกิด

³⁵ ทวนทอง, “กฎหมายปืนเป็นปัญหาขึ้นมาเมื่อใด,” นิตยสารอาวุธปืน ปีที่ 8 (กรกฎาคม 2525): 5.

³⁶ ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 64, ตอนที่ 42 (9 กันยายน 2490), หน้า 556.

จากความตระหนักในภยันตรายของอาวุธปืนประกอบกับต้องการจัดระบบของอาวุธปืนให้เป็นไปอย่างในไพรซ์ประเทศที่เจริญแล้ว

แต่กฎหมายในปัจจุบันนี้มีได้แสดงเหตุผลในการบัญญัติกฎหมายไว้หรือมิฉะนั้นก็แสดงให้เห็นมากจนจับใจความไม่ได้ว่ามีความมุ่งหมายอย่างไรสำหรับ "พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490" เพราะได้กล่าวไว้แต่เพียงว่า "โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง กับควบคุมสิ่งเทียมอาวุธปืน..." จนถึงการแก้ไข "พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2501 " ³⁷ จึงมีการให้เหตุผลในกฎหมายท้ายพระราชบัญญัติว่า

1. เนื่องจากในขณะนี้ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดเจนว่าอย่างไรเรียกว่าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อให้มีความหมายชัดเจน กับให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดว่าสิ่งใดเป็นอาวุธที่ใช้ในการสงคราม ซึ่งถือได้ว่าเป็นอาวุธร้ายแรงอันประชาชนไม่ควรจะมีไว้ในครอบครอง

2. เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด โดยมีชอบด้วยกฎหมาย นำเอาอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดังกล่าวมาขอรับใบอนุญาตเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องให้นำมาจดทะเบียนรัฐบาลได้เคยเปิดโอกาสให้นำมาจดทะเบียนได้มาก่อนแล้ว แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ละเลยไม่ปฏิบัติตามอยู่อีกเป็นจำนวนมาก และโดยที่อัตราโทษตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 ยังไม่เป็นการเหมาะสม จึงสมควรกำหนดให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. อัตราค่าธรรมเนียมซึ่งได้กำหนดไว้เดิมนั้น เป็นอัตราต่ำอยู่ ยังไม่เป็นที่เหมาะสมเมื่อได้คำนึงถึงค่าของเงินในปัจจุบัน

จึงทำให้ทราบความมุ่งหมายของผู้บัญญัติกฎหมายว่าพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2501 ได้ออกมาเพื่ออุดช่องโหว่ของกฎหมายฉบับก่อน ๆ ที่มีได้กำหนดไว้โดยชัดเจนว่า อาวุธปืน ฯฯ ใช้เฉพาะแต่ในการสงครามนั้นคืออะไรแน่ จึงต้องบัญญัติไว้ให้แจ่มชัด ยังทำให้เห็นถึงความล้มเหลวของกฎหมายที่ไม่อาจใช้บังคับแก่ราษฎรผู้มีอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน

³⁷ ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 75, ตอนที่ 72 (16 กันยายน 2501), หน้า 449.

วัดสระเบ็ด โดยมิชอบด้วยกฎหมาย แม้จะได้เปิดโอกาสให้เขาเหล่านั้นนำมาจดทะเบียนได้ก็ยังปรากฏว่ามีผู้ละเลยไม่ปฏิบัติตามอยู่อีกเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงขยายเวลาให้นำมาจดทะเบียนต่อไปอีก แต่ถึงกระนั้นก็ดี ยังต้องมีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมอีกเป็นครั้งที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2510 คือ "พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัดสระเบ็ด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2510"³⁸ โดยให้เหตุผลไว้ว่า :

"เนื่องจากในปัจจุบันนี้ มีผู้ผลิตอาวุธปืนจำหน่าย และมีอาวุธปืนไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นจำนวนมากทำให้การปราบปรามอาวุธปืนเดือนก็ยังไม่ได้ผลตามความมุ่งหมาย รัฐบาลจึงเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัดสระเบ็ดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย นำเอาอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัดสระเบ็ดดังกล่าวมาขอรับอนุญาตเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย ภายในระยะเวลาที่กำหนด กรณีทำนองเดียวกันนี้ รัฐบาลได้เคยเปิดโอกาสให้กระทำมาแล้ว และโดยที่อัตราโทษที่ใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำผิดยังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมโทษให้เหมาะสมอีกด้วย จึงได้ตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น"

เหตุผลของกฎหมายฉบับนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้กฎหมายจะได้วางโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้สูงเพียงใดก็ตาม " การปราบปรามอาวุธปืนเดือนก็ยังไม่ได้ผลตามความมุ่งหมาย " เพราะยังมี " ผู้ผลิตอาวุธปืนจำหน่าย และมีอาวุธปืนไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นจำนวนมาก " รัฐบาลจึงจำยอมต่อผู้กระทำผิดกฎหมายโดย " เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัดสระเบ็ดโดยมิชอบด้วยกฎหมายนำเอาอาวุธปืน ฯลฯ ดังกล่าวมาขอรับอนุญาต เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย ภายในระยะเวลาที่กำหนด "

ต่อมาได้มีการตรา "พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัดสระเบ็ด ดอกไม้เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่5) พ.ศ.2517"³⁹ โดยให้เหตุผลในการประกาศว่า "เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิพากษาคดีเกี่ยวกับบทลงโทษผู้มีเครื่องกระสุนปืนเพียงเล็กน้อยให้ได้รับโทษโดยความเป็นธรรม"

³⁸ ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 74, ตอนที่ 93 (3 ตุลาคม 2510), หน้า 771.

³⁹ ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 91, ตอนที่ 109 (ฉบับพิเศษ) (26 มิถุนายน 2517), หน้า 22.

และได้มีการตรา "พระราชบัญญัติบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2518"⁴⁰ โดยให้เหตุผลในการประกาศว่า "เนื่องจากในปัจจุบันนี้มีผู้ผลิตอาวุธปืนจำหน่ายและมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นจำนวนมาก ทำให้การปราบปรามอาวุธปืนเดือนไม่ได้ผลตามความมุ่งหมาย และมีการใช้อาวุธปืนเดือนในการโจรกรรมกันทั่วไป จึงควรเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย นำอาวุธปืน เครื่องกระสุน และวัตถุระเบิดดังกล่าวมาขอรับอนุญาต เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายในระยะเวลาที่กำหนด กรณีทำนองเดียวกันนี้รัฐบาลได้เคยเปิดโอกาสให้กระทำมาแล้ว"

สำหรับการตรา "พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2522"⁴¹ ได้ให้เหตุผล "เพื่อให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจสามารถมีและใช้อาวุธปืนได้เพื่อป้องกันทรัพย์สินอันใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะและเป็นการลดภาระหน้าที่ของราชการตำรวจหรือทหาร และได้เปลี่ยนแปลงอัตราโทษตามกฎหมายเดิมให้สูงเพิ่มขึ้น การแก้ไขเพิ่มเติมในครั้งนั้นมีรายละเอียดต่าง ๆ ที่ไม่รัดกุมเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถออกกฎหมายกระทรวงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับชนิด ขนาด จำนวน การมีและใช้ การเก็บรักษา การพาดิตตัว การซ่อมแซม ฯลฯ และการอื่นอันจำเป็นเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เพื่อที่จะให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจบางประเภทสามารถมีและใช้ได้ซึ่งอาจทำให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ มีและใช้อาวุธปืนโดยไม่มีมาตรการควบคุมที่เหมาะสม และนอกจากนั้น ในขณะนี้รัฐบาลได้ขยายโครงการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือราชการของทหารและตำรวจมากขึ้น เพื่อการป้องกันและรักษาความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้ปลอดภัยจากภัยต่าง ๆ ที่กำลังคุกคามอยู่สมควรให้ประชาชนผู้ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการดังกล่าวสามารถมีและใช้อาวุธบางประเภทและอาจพาดิตตัวได้ตามความเหมาะสมโดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดสำหรับประชาชนทั่วไป อนึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ดังกล่าวได้กำหนดโทษอาญาแก่การกระทำบางอย่างไว้สูงเกินความจำเป็นสมควรแก้ไขเสียใหม่ให้เหมาะสมแก่ความร้ายแรงแห่งการกระทำผิด และโดยที่การกำหนดหลักการให้กำหนดประเภทของอาวุธว่าอาวุธใดเป็นของสำหรับใช้เฉพาะในการสงครามนั้นไม่สะดวกแก่ทางปฏิบัติ เพราะอาวุธต่าง ๆ มีมากมายหลายประเภทเกินกว่าที่จะกำหนดให้ครบถ้วนได้"

⁴⁰ ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 92, ตอนที่ 174 (ฉบับพิเศษ) (29 สิงหาคม 2518), หน้า 1.

⁴¹ ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 96, ตอนที่ 28 (ฉบับพิเศษ) (1 มีนาคม 2522), หน้า 13.

สมควรเปลี่ยนแปลงหลักการใหม่โดยให้กำหนดแต่เฉพาะอาวุธปืน เครื่องกระสุนและวัตถุระเบิดที่เอกชนอาจมีได้แทนการกำหนดอาวุธให้เป็นอาวุธที่ใช้เฉพาะในราชการสงครามและในประการสุดท้ายโดยที่กิจการอันเกี่ยวกับอาวุธที่เอกชนไม่อาจมีหรือกระทำได้ ตลอดจนการให้กระทรวงทบวงกรมและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ มีและใช้อาวุธได้นั้น เป็นกรณีที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นสมควรให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเข้ามามีส่วนในการควบคุมกิจการดังกล่าวโดยเป็นรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนี้ด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น"

ซึ่งเมื่อพิจารณาเหตุผลต่าง ๆ ในการร่าง พระราชบัญญัติอาวุธปืนฉบับปัจจุบัน พอสังเกตเห็นว่ามีการปรับเจตนารมณ์ในการให้บุคคลมีหรือใช้อาวุธปืนโดยการกำหนดให้บุคคลที่ต้องการมีและใช้อาวุธปืนต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนตามกฎหมายเสียก่อน มิฉะนั้นอาวุธปืนนั้นจะกลายเป็นอาวุธปืนเถื่อนซึ่งถือว่ามีผิดกฎหมาย ดังนั้น จึงอาจถือได้ว่าปัจจุบันกฎหมายห้ามมิให้บุคคลมีอาวุธปืน ส่วนที่ยกเว้นให้หน่วยราชการและเอกชนสามารถมีอาวุธปืนได้เพื่อช่วยในงานราชการหรือเพื่อป้องกันตนเองนั้น ถือเป็นข้อยกเว้น

2.6.1.2 เจตนารมณ์ในการควบคุมการพาอาวุธปืนติดตัว

จากบันทึกข้อสังเกตประกอบคำพิพากษาฎีกาที่ 405 ร.ศ. 128 ⁴² ของเสด็จในกรมหลวงราชบุรี มีความว่า " ...ต้องยอมรับว่าในเวลานี้ราษฎรถืออาวุธกวัดแกว่งได้ในถนนหนทาง แต่อย่าบรรจุกะสุน ใ้ค้ดห้ามมิให้ถืออาวุธไปในที่ประชุมชนและในการช้ตฤกษ์เท่านั้นเอง อันที่ไ้ค้ดลงโทษการน่อยไปเรื่องถืออาวุธนั้น ชี้ดเส้นยากว่าจะควรลงโทษเพียงใด ไม่ควรลงโทษเพียงใด เป็นต้น ถือปืนไปยิงนกเช่นนี้ เห็นได้แล้วว่าไม่ควรลงโทษ แต่ถ้าถือดาบขาว ๆ กวัดแกว่งในตรอกมีดตรอกเปลี่ยว ก็มีคเห็นกันมากว่าควรลงโทษเป็นข้อห้ามได้ กฎหมายอังกฤษชี้ดเส้นดังนี้ คือ ทำโทษคนที่ถืออาวุธโดยวิธีที่กระทำใ้สาธารณชนมีความหวาดเสียว (ฮอลสະบุรี เล่ม 9 หน้า 468) และกฎหมายอังกฤษบทนี้ก็ได้เป็นกฎหมายมาแล้วหลายร้อยปี เหตุไรเราจึงไม่เอาอย่างนั้น อธิบายไม่ได้ เรื่องถืออาวุธเช่นในคดีเรื่องนี้ ถ้าเราพิจารณาตามกฎหมายอังกฤษแล้ว ข้อที่เป็นประเด็นนั้นมีว่า ผู้ที่ถืออาวุธนั้นได้ถือโดยสุภาพหรือโดยกระทำใ้สาธารณชนต้องหวาดเสียว " ⁴³

⁴² คำพิพากษาฎีกาที่ 405 ร.ศ. 128 เจ้าพนักงานพลตระเวน โจทก์ นายแซม หรือเหรียญ จำเลย , คำพิพากษาฎีกาบางเรื่องของเสด็จในกรมหลวงราชบุรี เล่ม 4 ร.ศ. 128, หน้า 626.

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 628-629.

ตามที่เสด็จในกรมหลวงราชบุรีทรงแบบที่ก้อสั่งเกตไว้ดังกล่าวนี้มีผลทำให้ต้องแก้ไขข้อความ มาตรานี้ในเวลาต่อมา โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.129 มาตรา 335 (2) บัญญัติข้อความใหม่ว่า

“ ผู้ใดถืออาวุธซึ่งอาจทำให้เป็นที่หวาดเสียวแก่สาธารณชน หรือมีอาวุธพาไปในถนนหลวง หรือที่ประชุมชนสาธารณสถานต่าง ๆ โดยมันมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานอันชอบด้วยกฎหมายให้ พาไปได้ ท่านว่ามันกระทำความผิด ต้องระวางโทษชั้น 1 แลให้ริบสาตราวุธนั้นเสียด้วย

แต่ความข้อนี้ หาได้หมายความว่าห้ามถึงการที่ถืออาวุธไม่ประจู่ไปเพื่อประโยชน์ในการยิงสัตว์ อันชอบด้วยกฎหมายนั้นด้วยไม่ ”⁴⁴

เมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้วเห็นว่า การควบคุมหรือห้ามพกพาอาวุธนั้น นอกจากความประสงค์ในการควบคุมอาชญากรรมร้ายแรงมิให้เกิดมีขึ้นแล้วโดยการห้ามพกปืนที่บรรจุ กระสุน ยังมีความประสงค์ในการป้องกันการกระทำอันเป็นที่หวาดหวั่นแก่สาธารณชน เพราะกฎหมาย อาญามุ่งคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของประชาชนเป็นสำคัญ การพกพาอาวุธปืนในลักษณะเปิดเผย หรือพาไปในชุมนุมที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ ถือได้ว่าก่อให้เกิดความหวาดกลัวแก่สาธารณชนอัน เป็นการขัดต่อความสงบและศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงเป็นข้อห้ามเด็ดขาด

จะเห็นได้ว่า การควบคุมการพาอาวุธปืนติดตัว ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายสมัยเสด็จใน กรมหลวงราชบุรี คือ ดูที่ความร้ายแรงของอาวุธ และลักษณะการถืออาวุธเป็นสำคัญ

เสด็จในกรมหลวงราชบุรี คำนึงถึงความร้ายแรงของอาวุธที่พกพาว่าถ้าอาวุธนั้นไม่สามารถ ทำให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อประชาชน สามารถพกพาติดตัวได้ไม่ต้องขออนุญาต เช่น ปืนที่ไม่บรรจุ กระสุน ใช้อิงคนไม่ได้ หรือปืนที่ใช้ยิงนก เอมายังคนก็ไม่ตาย เป็นต้น

และมาตรา 335 (3) บัญญัติว่า “ผู้ใดมีสาตราวุธไม่ว่าอย่างใดใด เข้าไปในที่ประชุมชนเวลา มีงานนักขัตฤกษ์ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษชั้น 1 แลให้ริบอาวุธปืนนั้นเสียด้วย”

พิจารณาตามกฎหมายลักษณะอาญา จะเห็นว่าการมีอาวุธปืนติดตัวไปตามมาตรา 335 (2) วรรคแรกในเมื่อมีใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวไม่มีความผิดแต่อาจถูกเจ้าพนักงานสั่งพักใช้

⁴⁴ ชูตินธร, “พาอาวุธปืนไปในที่สาธารณะ,” บทบัญญัติ เล่ม 27 ตอน 4 (2513) : 926-2-927.

ใบอนุญาตมีกำหนดเวลา หรือสั่งเพิกถอนใช้ใบอนุญาตก็ได้ ในกรณีผู้ถือใบอนุญาต แสดงตนเป็นหวาดเสียวแก่ประชาชน แต่การมีอาวุธปืนติดตัวเข้าไปในที่ประชุมชนเวลาปฏิบัติงานนักชดถุภษตาม มาตรา 335 (3) กฎหมายไม่ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้ "โดยมันมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน" เช่น มาตรา 335(2) ฉะนั้นมาตรานี้ น่าจะตีความว่า แม้จะมีใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัวไปก็มีความผิด⁴⁵

แต่เมื่อยกเลิกกฎหมายลักษณะอาญา และใช้ประมวลกฎหมายอาญาแทน ได้มีบทบัญญัติในเรื่องนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 ว่า "ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยเปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปในที่ชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริงหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาทและให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับอาวุธนั้น"

ตามมาตรา 371 พอจะแยกการกระทำผิดไว้ได้ 2 อย่างคือ การพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยเปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุสมควรอย่างหนึ่ง และการพาอาวุธไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริงหรือการอื่นใดอีกอย่างหนึ่ง⁴⁶

จะสังเกตเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 371 ต่างกับกฎหมายลักษณะอาญา ในข้อที่ว่ามิได้กล่าวถึงการได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเลย และมีได้แยกการมีอาวุธปืนเข้าไปในสถานที่ต่างเป็นข้อ ๆ แต่เขียนรวมในมาตราเดียวกัน

การถืออาวุธในลักษณะที่ก่อให้เกิดความหวาดกลัวต่อสาธารณชน ในปัจจุบันได้มีกฎหมายพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ. 2490 มาตรา 8 ทวิ " ห้ามมิให้ผู้ใดพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยมิได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องมีติดตัวเมื่อมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์

ไม่ว่ากรณีใด ห้ามมิให้พาอาวุธปืนไปโดยเปิดเผย หรือพาไปในชุมนุมที่ได้จัดให้มีขึ้น เพื่อนมัสการ การรื่นเริง การมหรสพ หรือการอื่นใด..."

ออกมารองรับในลักษณะห้ามพกพาโดยเปิดเผยหรือพาไปในชุมนุมที่จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ แต่เรื่องความร้ายแรงของอาวุธนั้นในปัจจุบันไม่มีการกำหนดไว้ เพียงแต่กำหนด แยกประเภทอาวุธสงคราม มิให้อนุญาตให้ประชาชนครอบครองและพกพาเท่านั้น

⁴⁵ ภิญโญ ภูประเสริฐ, "ปัญหาเกี่ยวกับการมีอาวุธปืนติดตัว." ดุลพาท ปีที่ 5 (2501): 664.

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 664.

2.6.2 หลักเกณฑ์การขออนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืนส่วนบุคคล ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490

จากการศึกษาแนวความคิด และเจตนารมณ์กฎหมายอาวุธปืนข้างต้นเห็นได้ว่าการควบคุมการมี ใช้อาวุธปืนติดตัวในอดีตนั้น ให้สิทธิเสรีภาพกับประชาชนมากเกี่ยวกับอาวุธปืน ตั้งแต่การซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน โอน รวมทั้งการผลิตอาวุธปืน แต่จะเป็นอาวุธปืนที่มีสมรรถนะที่ไม่ร้ายแรง แต่จะมีข้อห้ามเกี่ยวกับการยิงปืน เพราะหากข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยต้องการฝึกหัดยิงปืนต้องแจ้งขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานกรมมหาดไทยก่อนเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายต่อประชาชน และห้ามประชาชนถืออาวุธที่ทำให้เป็นที่หวาดเสียวแก่สาธารณชน หรือไปที่ชุมนุมสาธารณะสถานต่าง ๆ โดยจะห้ามเด็ดขาด และมีบทลงโทษหากอาวุธปืนนั้นประจักษ์เป็นหลักในการถืออาวุธดังกล่าว เพราะคำนึงถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชนเป็นสำคัญ

จนกระทั่งปัจจุบัน พระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ.2490 ได้กำหนดข้อห้ามบุคคลทั่วไปมี ใช้อาวุธปืนติดตัวเป็นหลัก โดยบุคคลใดฝ่าฝืนข้อห้ามถือว่ามีความผิดและมีบทลงโทษ แต่ทั้งนี้ก็มีได้หมายความว่ากฎหมายจะเคร่งครัดเสียทีเดียว แต่มีข้อยกเว้นให้บุคคลที่ประสงค์จะมี ใช้อาวุธปืนติดตัว ก็อาจขออนุญาตจากนายทะเบียนห้องที่ได้ ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องเป็นการออกให้แก่บุคคลสำหรับใช้ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน หรือในการกีฬา หรือยิงสัตว์และต้องประกอบด้วยบุคคลที่จะออกใบอนุญาตให้ได้ต้องเป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายกำหนด จึงถือได้ว่ากฎหมายอาวุธปืนของไทย ในกรณีที่บุคคลทั่วไปจะมี ใช้อาวุธปืนติดตัวไปนั้นเป็นข้อยกเว้นจากหลักที่ห้ามบุคคลทั่วไป มี ใช้อาวุธปืนติดตัว ซึ่งหลักเกณฑ์การขออนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืนตาม "พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490" มีด้วยกัน 2 ประเด็นคือ

2.6.2.1 หลักเกณฑ์การขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน

2.6.2.2 หลักเกณฑ์การขออนุญาตพาอาวุธปืนติดตัว

2.6.2.1 หลักเกณฑ์การขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน

พระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ พ.ศ.2490 ได้วางหลักเกณฑ์การขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนไว้ ดังนี้

1. บุคคลใดประสงค์จะมีและใช้อาวุธปืนจะต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ (มาตรา 7) ⁴⁷
2. การออกใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน นั้นให้ออกได้ 3 กรณี คือ สำหรับใช้ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน สำหรับใช้ในการกีฬา หรือสำหรับใช้ในการยิงสัตว์ (มาตรา 9 วรรคแรก) ⁴⁸
3. ใบอนุญาตใบหนึ่งให้ออกได้สำหรับอาวุธปืนกระบอกหนึ่งเท่านั้น (มาตรา 9 วรรคสอง) ⁴⁹ หมายความว่า ผู้ใดมีอาวุธปืนหลายกระบอก จะต้องมีใบอนุญาตทุกกระบอก
4. อาวุธปืนที่ได้ออกใบอนุญาตให้ จะต้องให้นายทะเบียนทำเครื่องหมายประจำอาวุธปืน นั้นไว้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 10) ⁵⁰ เรียกว่า เครื่องหมายประจำอาวุธปืนแต่ละกระบอก
5. บุคคลที่จะออกใบอนุญาตให้ได้ต้องเป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย กำหนด (มาตรา 13) ⁵¹

⁴⁷ มาตรา 7 ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซื้อมี ใช้ ส่ง หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

⁴⁸ มาตรา 9 ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน ให้ออกให้แก่บุคคลสำหรับใช้ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน หรือในการกีฬา หรือยิงสัตว์

⁴⁹ มาตรา 9 วรรคสอง ใบอนุญาตนั้นให้ออกสำหรับอาวุธปืนแต่ละกระบอก

⁵⁰ มาตรา 10 อาวุธปืนที่ได้ออกใบอนุญาตให้ตามมาตราก่อน ให้นายทะเบียนทำเครื่องหมายประจำอาวุธปืนนั้นไว้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

⁵¹ มาตรา 13 ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตตามความในหมวดนี้แก่

(1) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรา 57 ถึงมาตรา 111 มาตรา 120 มาตรา 177 ถึงมาตรา 183 มาตรา 249 มาตรา 250 หรือมาตรา 293 ถึงมาตรา 303

(ข) มาตรา 254 ถึงมาตรา 257 และพ้นโทษยังไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษถึงวันยื่น คำขออนุญาต เว้นแต่ในกรณีความผิดที่กระทำโดยความจำเป็นหรือเพื่อป้องกัน หรือโดยถูกยั่วโทษ

6. เจ้าพนักงานที่มีอำนาจออกใบอนุญาตให้แก่บุคคลที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน คือ อธิบดีกรมตำรวจ สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร และหัวราชอาณาจักร และผู้ว่าราชการจังหวัด เฉพาะรายในเขตจังหวัดของตน (มาตรา 22) ⁵²

7. ใบอนุญาตสำหรับให้มีและใช้อาวุธปืน มีกำหนดอายุตลอดเวลาที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของอาวุธปืนนั้น (มาตรา 23 (3)) ⁵³

(2) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พุทธศักราช 2477 มาตรา 11 มาตรา 22 มาตรา 29 หรือมาตรา 33 หรือพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 7 มาตรา 24 มาตรา 33 หรือมาตรา 38

(3) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปในระหว่างห้าปีนับย้อนขึ้นไปจากวันยื่นคำขอ สำหรับความผิดอย่างอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ใน (1) และ (2) เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(4) บุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(5) บุคคลซึ่งไม่สามารถจะใช้อาวุธปืนได้โดยกายพิการหรือทุพพลภาพเว้นแต่จะมีไว้เพื่อเก็บตามมาตรา 11

(6) บุคคลซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือปรากฏว่าเป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(7) บุคคลซึ่งไม่มีอาชีพและรายได้

(8) บุคคลซึ่งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

(9) บุคคลซึ่งมีความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงอันอาจกระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชน สำหรับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ห้ามมิให้ออกให้แก่บุคคลซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และมีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่ที่บุคคลนั้นขออนุญาตน้อยกว่าหกเดือน

⁵² มาตรา 22 ให้เจ้าพนักงานต่อไปนี้ มีอำนาจออกใบอนุญาตให้แก่บุคคลที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน มีอาวุธปืนติดตัวไปได้ตามความที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(1) อธิบดีกรมตำรวจ สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร และหัวราชอาณาจักร

(2) ผู้ว่าราชการจังหวัดเฉพาะภายในเขตจังหวัดของตนและเฉพาะผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดนั้น

เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือถ้าผู้รับใบอนุญาตแสดงตนให้เป็นที่หวาดเสียวต่อประชาชน ผู้ออกใบอนุญาตจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตที่ออกให้ตามมาตรานี้โดยมีกำหนดระยะเวลา หรือจะสั่งเพิกถอนเสียก็ได้

⁵³ มาตรา 23 ใบอนุญาตสำหรับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนตามความในส่วนนี้จะออกได้แต่ตามประเภท และมีกำหนดอายุ ดังต่อไปนี้

(3) ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนมีอายุตลอดเวลาที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นเจ้าของอาวุธปืนนั้น

8. การที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ ตามมาตรา 7 ได้กำหนดประเภท ชนิด และขนาดของอาวุธปืน (มาตรา 55) กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2522) ข้อ 2 ⁵⁴

9. ภายหลังจากได้รับใบอนุญาตแล้วบุคคลที่นายทะเบียนท้องที่อนุญาตยังต้องมีเงื่อนไขในการปฏิบัติตามข้อกำหนดอีก เช่น กรณีอาวุธปืนที่ได้รับอนุญาตสูญหาย (มาตรา 21) ⁵⁵ กรณีผู้ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนย้ายถิ่นที่อยู่ (มาตรา 62) ⁵⁶ กรณีผู้ได้รับใบอนุญาตตาย (มาตรา 64) ⁵⁷ ในกรณีใบอนุญาตสูญหาย (มาตรา 69) ⁵⁸

⁵⁴ มาตรา 55 ประเภท ชนิด และขนาดของอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ตามมาตรา 7 มาตรา 24 หรือมาตรา 38 ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2522) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 2 อาวุธปืนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ตามมาตรา 7 หรือ มาตรา 24 ต้องเป็นอาวุธปืนชนิดและขนาด ดังต่อไปนี้

- (1) อาวุธปืนชนิดล้ากล้างมีเกลียวที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากล้ากล้างไม่เกิน 11.45 มม.
- (2) อาวุธปืนชนิดล้ากล้างไม่มีเกลียว ดังต่อไปนี้
  - (ก) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากล้ากล้างไม่ถึง 20 มม.
  - (ข) ปืนบรรจุปาก ปืนลูกซอง และปืนพลุสัญญาณ
- (3) อาวุธปืนชนิดที่มีเครื่องกลไกสำหรับบรรจุกระสุนเองให้สามารถยิงซ้ำได้ ดังต่อไปนี้
  - (ก) ขนาดความยาวของล้ากล้างไม่ถึง 160 มม.
  - (ข) ปืนลูกซอง
  - (ค) ปืนลูกกระดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากล้ากล้างไม่เกิน 5.6 มม.
- (4) อาวุธปืนชนิดไม่มีเครื่องบังคับเสียงให้เบาผิดปกติ

(5) อาวุธปืนชนิดที่ไม่มีกระสุนเป็นที่บรรจุวัตถุเคมีที่ทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษหรือไม่ใช้เครื่องกระสุนปืนที่บรรจุเชื้อโรค เชื้อเพลิง หรือวัตถุกำมันตภาพรังสี

⁵⁵ มาตรา 21 ถ้าอาวุธปืนที่ได้รับอนุญาตแล้วถูกทำลายหรือสูญหายโดยเหตุใดๆ ก็ดี ให้ผู้รับใบอนุญาตแจ้งเหตุและส่งมอบใบอนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่ซึ่งตนอยู่หรือที่เกิดเหตุภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบเหตุ

⁵⁶ มาตรา 62 ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนคนใดย้ายถิ่นที่อยู่ ให้แจ้งการย้ายแก่นายทะเบียนท้องที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันย้าย และถ้าย้ายไปอยู่ต่างท้องที่ ให้แจ้งการย้ายแก่นายทะเบียนท้องที่ใหม่ให้ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ย้ายไปถึงอีกด้วย

⁵⁷ มาตรา 64 ถ้าผู้ได้รับใบอนุญาตตาย ให้ผู้ซึ่งมีอาวุธปืน เครื่องกระสุน หรือวัตถุระเบิด หรือใบอนุญาตของผู้ตายตกอยู่ในความครอบครองแจ้งการตายต่อนายทะเบียนท้องที่ซึ่งตนอยู่ หรือนายทะเบียนท้องที่ที่ออกใบ

10. กรณีที่ปรากฏภายหลังพบว่าผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ซึ่งจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ (มาตรา 66)⁵⁹ หรือผู้รับใบอนุญาตมาแล้ว ต่อมาตกเป็นผู้ซึ่งจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ (มาตรา 65)⁶⁰ คือ กรณีขาดคุณสมบัติ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้นายทะเบียนเพิกถอนใบอนุญาต โดยผู้ได้รับอนุญาต ต้องส่งมอบอาวุธปืนและใบอนุญาต เพื่อนายทะเบียนดำเนินการโอนหรือจัดการขายทอดตลาด ตามกฎหมายต่อไป (มาตรา 67)⁶¹

11. หากบุคคลใดฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา 7 กฎหมายกำหนดบทลงโทษ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 72)⁶²

12. หากบุคคลใดฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา 21 มาตรา 62 มาตรา 64 มาตรา 69 กฎหมายกำหนดบทลงโทษ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (มาตรา 83)⁶³

อนุญาต หรือนายทะเบียนท้องที่ผู้รับใบอนุญาตตายภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ทราบการตายของผู้รับใบอนุญาต...

⁵⁸ มาตรา 69 เมื่อใบอนุญาตสูญหาย เป็นอันตราย หรือลบเลือนอ่านไม่ออกให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ทราบเหตุนั้น ถ้านายทะเบียนเห็นว่ามิเหตุผลเป็นที่เชื่อถือได้ก็ให้ออกใบแทนให้ตามเงื่อนไขของใบอนุญาตเดิม แต่ถ้าใบอนุญาตที่สูญหายได้คืนในภายหลัง ก็ให้ส่งใบแทนนั้นแก่นายทะเบียนท้องที่ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้อคืน

⁵⁹ มาตรา 66 ถ้าปรากฏว่าผู้ที่ได้รับใบอนุญาตตามความในพระราชบัญญัตินี้เป็นผู้ซึ่งจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ ให้นายทะเบียนท้องที่หรือรัฐมนตรีสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสีย เมื่อได้รับคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตส่งมอบอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด และใบอนุญาตแก่นายทะเบียนท้องที่โดยไม่ชักช้า...

⁶⁰ มาตรา 65 ผู้รับใบอนุญาตคนใดตกเป็นผู้ซึ่งจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้แจ้งพฤติการณ์นั้น และส่งมอบอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด และใบอนุญาตให้นายทะเบียนท้องที่โดยไม่ชักช้า และให้นายทะเบียนท้องที่หรือรัฐมนตรีสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสีย...

⁶¹ มาตรา 67 อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ซึ่งส่งมอบไว้ตาม มาตรา 65 หรือมาตรา 66 นั้น ให้ผู้ส่งมอบจัดการโอนเสียภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ส่งมอบ ถ้าโอนได้ให้นายทะเบียนท้องที่มอบแก่ผู้รับโอนไป แต่ถ้าโอนไม่ได้ให้นายทะเบียนจัดการขายทอดตลาดภายหลังที่ได้ประกาศและแจ้งให้ผู้ส่งมอบทราบแล้วตามสมควรได้เงินสุทธิเท่าใดให้มอบแก่ผู้มีสิทธิ

⁶² มาตรา 72 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

⁶³ มาตรา 83 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 21 มาตรา 62 มาตรา 64 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 69 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

2.6.2.2 หลักเกณฑ์การขออนุญาตพาอาวุธปืนติดตัว

1. การออกใบอนุญาตให้บุคคลใดพาอาวุธปืนติดตัวได้นั้นเฉพาะแก่บุคคลที่ได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนจากนายทะเบียนท้องที่แล้วเท่านั้น หมายความว่าบุคคลที่จะพาอาวุธปืนติดตัวได้นั้นจะต้องมีใบอนุญาตทั้งสองประเภท

2. บุคคลใดจะพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะไม่ได้ เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตให้พาอาวุธปืนติดตัว (มาตรา 8 ทวิ)⁶⁴

3. ซ้อยกเว้นกรณีไม่มีใบอนุญาตพาอาวุธปืนติดตัวเข้าไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ ต้องมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์ (มาตรา 8 ทวิ)

4. ข้อห้ามเด็ดขาดสำหรับบุคคลใดที่จะพาอาวุธปืนไปโดยเปิดเผย โดยไม่จำกัดว่าเป็นเวลาและสถานที่ใด หรือพาไปในที่ชุมชนที่ได้จัดมีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริง การมหรสพ หรือการอื่นใด (มาตรา 8 ทวิ วรรคสอง)⁶⁵ แม้จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้พาอาวุธปืนติดตัวก็ไม่คุ้มครอง เป็นการต้องห้ามทั้งสิ้น

5. ใบอนุญาตให้พาอาวุธปืนติดตัวนั้น ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตคือ อธิบดีกรมตำรวจ หรือ ผู้ว่าราชการจังหวัด เช่นเดียวกับการขออนุญาตมี ใช้อาวุธปืน (มาตรา 22)

6. ใบอนุญาตให้พาอาวุธปืนติดตัวมีอายุหนึ่งปี นับแต่วันออก (มาตรา 23 (7))⁶⁶

⁶⁴ มาตรา 8 ทวิ ห้ามมิให้ผู้ใดพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดย ไม่ได้รับใบอนุญาตให้มียาอาวุธปืนติดตัว เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องมีติดตัวเมื่อมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์

⁶⁵ มาตรา 8 ทวิ วรรคสอง ไม่ว่ากรณีใด ห้ามมิให้พาอาวุธปืนไปโดยเปิดเผย หรือพาไปในชุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริง การมหรสพ หรือการอื่นใด

⁶⁶ มาตรา 23 ใบอนุญาตสำหรับอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนตามความในส่วนี้จะออกได้แต่ตามประเภท และมีกำหนดอายุ ดังต่อไปนี้

(7) ใบอนุญาตให้มียาอาวุธปืนติดตัวมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันออก

7. หากบุคคลใดฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา 8 ทวิ กฎหมายกำหนดบทลงโทษ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 72 ทวิ วรรคสอง) ⁶⁷

กรณีการขออนุญาตพาอาวุธปืนติดตัวอาจสรุปได้ว่า บุคคลใดจะพาอาวุธปืนติดตัวได้นั้น ก่อนอื่นจะต้องมีอาวุธปืนที่ชอบด้วยกฎหมายคือมีอาวุธปืนและใบอนุญาตที่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนเสียก่อน จึงจะมีสิทธิพาอาวุธปืนติดตัว แต่การพาอาวุธปืนติดตัวนั้นก็ยังมีข้อห้ามพาติดตัวไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ หากจะต้องพาอาวุธปืนติดตัวไปจะต้องขออนุญาตจากนายทะเบียนอีกครั้งหนึ่งเสียก่อนเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายก็เพื่อป้องกันภัยที่จะเกิดต่อสาธารณะชนจากการพาอาวุธปืนติดตัวดังกล่าว ดังนั้น จึงต้องพิจารณาบุคคลที่จะพาอาวุธปืนติดตัวนั้นมีคุณสมบัติความจำเป็นและความเหมาะสมเพียงใดเพื่อให้ความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ข้อห้ามดังกล่าวก็ยังมีข้อยกเว้นถ้าหากมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วนตามสมควรแก่พฤติการณ์ บุคคลนั้นก็สามารถพาอาวุธปืนติดตัวได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากนายทะเบียน การที่จะพิจารณาว่าเหตุจำเป็นและเร่งด่วนนั้น เป็นการพิจารณาที่ดูจากข้อเท็จจริงแต่ละเรื่องสำหรับเหตุของบุคคลนั้น อันเป็นปัญหาในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่การบังคับใช้กฎหมาย และยังเป็นช่องทางกระทำอันมิชอบเกิดขึ้นแก่เจ้าหน้าที่จากการใช้ดุลพินิจได้ จึงถือเป็นปัญหาหนึ่งที่ควรพิจารณา

สำหรับบุคคลใดที่จะพาอาวุธปืนติดตัวโดยเปิดเผย หรือพาไปในที่ชุมนุมที่ได้จัดมีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริง การมหรสพ หรือการอื่นใด ถือได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดเป็นข้อห้ามเด็ดขาดในการพาอาวุธปืนติดตัวไม่มีข้อยกเว้นใดๆ โดยกฎหมายมุ่งเน้นที่ความปลอดภัยของประชาชนเป็นสำคัญ อันเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนผู้ได้รับใบอนุญาตมีอาวุธปืน โดยการจำกัดสถานที่ในการพกพาอาวุธปืนติดตัวเพื่อประโยชน์ของสาธารณะชน ตามหลักนิติรัฐที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

⁶⁷ มาตรา 72 ทวิ วรรคสอง ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ วรรคสองด้วยต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ทั้งหมดที่กล่าวมาในบทนี้ เพื่อแสดงให้เห็นความเป็นจริงที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าบุคคลมีความจำเป็นต้องมีอาวุธปืนไว้ใช้ในการป้องกันตัวอันถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินที่มนุษย์มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด สิทธิความเป็นมนุษย์หรือสิทธิมนุษยชนนี้มีรากฐานมาจากแนวความคิดปรัชญากฎหมายธรรมชาติซึ่งเป็นแนวคิดในเชิงอุดมคติแต่ไม่มีสภาพบังคับ ต่อมาได้มีพัฒนาการจนปรากฏเป็นรูปธรรมขึ้นในรูปของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ขานรับนโยบายการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์จากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าวด้วยการบัญญัติลงไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 อย่างชัดเจนเช่นนี้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาว่ากฎหมายอาวุธปืนที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันมีส่วนใดที่ขัดหรือแย้งกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวหรือไม่ เพราะกฎหมายอาวุธปืนของไทยมีบทบัญญัติที่เป็นหลักคือ การห้ามมี ใช้อาวุธปืนและพาอาวุธปืนติดตัว ส่วนการอนุญาตให้มีไว้ใช้ป้องกันตัว เพื่อล่าสัตว์ หรือใช้ในการกีฬา นั้น ถือเป็นข้อยกเว้นที่ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนเสียก่อน

ข้อเท็จจริงอีกประการที่ปรากฏในเหตุผลที่ให้มีกฎหมายอาวุธปืนคือปัญหาเรื่องอาวุธปืนเถื่อนซึ่งเกิดจากความต้องการของบุคคลที่มีความจำเป็นต้องมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองแต่ไม่อาจขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนให้ถูกต้องตามกฎหมายได้ซึ่งข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายอาวุธปืนในปัจจุบันจะได้กล่าวไว้ในบทที่ 4 ต่อไป